

MISIJSKI IDEALIZEM

Misijski idealizem raste iz misijske zavesti, ta pa raste in živi iz resnične katoliške zavednosti.

Misijska zavest je nujen sad ljubezni do Cerkve, je barometer katoliškega življenja. Kdor katoliško misli, misli na misijone. Komur je za močno in bujno življenje Cerkve, ima srce za njeno rast v misijonih. Kdor ljubi moč in rast njegovega Skrivnostnega telesa, kdor živo čuti, da je resnično njegov ud, temu je misijska zadeva njegova osebna zadeva, nujna sestavina njegovega nadnaravnega življenja v tem Skrivnostnem telesu. Živa zavest pa se razliva v dejanje: Pravi katoličan se zato zanima za misijone, moli zanje, žrtvuje zanje. Iz neke notranje potrebe. Kjer te ni, je misijska zavest mrtva, katoliško življenje na nizki, ozki, nekam egoistični stopnji.

Res je v resničnem misijskem sodelovanju dobršna mera idealizma. Idealizem ima

pred očmi velike in visoke ideje in velike, nesebične naloge. Njegov pogled gre preko osebnih koristi do višjih vrednot skupnosti in soljudi. Njegovi interesi niso zaprti v materialni dobrobit lastnega jaza. Skrbi, dela, trudi se za svoje naravno in nadnaravno življenje, obenem pa ne pozablja, da je od njegove dejanske pomoči odvisna rešitev bližnjega in v neki meri rešitev sveta.

In mar ni najvišji idealizem prav v tem, da usmerjamo to plemenito mišljenje na polje, ki gre na njem za najvišje ideje in vrednote in za najbednejše izmed naših bližnjih, one v poganskem svetu?

Današnji svet je pogreznjen v sebičnost in materializem. Ko motriš ljudi in opazuješ njih skrbj in prizadevanja, opaziš, da merijo izključno le nase ali kvečjemu na ozki krog svojih prijateljev, znancev in morda še sorjakov. Pogosto vidijo le svoj in svojih materialni dobrobit, smisel za duhovne zadeve in za

duhovno bedo je porazno propadel. Velike ideje in veliki problemi so utonili v splošnem gonu za lastno tuzemsko srečo in blagostanjem. Morda smo se navzeli te miselnosti. Umljivo je vsaj deloma, saj je v naših razmerah borba za življenje trda in zavzema pogosto vsega človeka. A nikoli ne sme zavzeti vseh naših misli, teženj in srca. Ljubezen je iznajdljiva. Ljubezen do Cerkve in poganške duše bo odkrila, da morda le preveč ljubimo sebe. Mišlimo, da nam je potrebno, kar bi brez škode mogli utrpeti, kar bi mogli utrpeti celo v svojo notranjo korist. Morda imamo le prevelike oči zase in premajhne za potrebe misijonov! Saj mnoge naše "potrebe" v primeri z nesrečo poganov niso nič.

Kako koristno bi bilo takšno podrobno spraševanje vesti o našem idealizmu!

In vendar je idealizem tako plemenit, nebeško lep. človeka dvigne nad vsakdanje življenje, pogosto tako prazno in nesmiselno.

Iz utesnjenega kroga lastne majhnosti ga poveže po misli in srcu z vsem svetom. Človek na daljnih kontinentih mu resnično postane — brat. Saj vendar to ni zgolj prazna beseda! Idealizem bo edino rešil svet, ko ga bo dvignil iz sebičnosti in brezvestnega gona za lastnim udobjem.

Misijonski idealizem naj razširi naše poglede, naše srce in roke do zadnjega kotička zgubljenega sveta! Naj obogati naše duše s širokostjo božjega Srca! Da, obogati! Čim bolj bo naš idealizem nesebičen, tem bolj nam bo v lepoto in prid. Poživil nam bo vero, za katero bomo delali v misijonskem sodelovanju, dal nam bo pravilno čutenje s Cerkvijo, plemenitost in dobroto srca, podobnost s Kristusom, ki je za vse ljudi dal — svoje življenje.

Misijonski idealizem bo tako ne le naša naloga, temveč tudi plačilo.

DR. IGNACIJ LENČEK

Pismo Baragovega naslednika

BISHOP'S RESIDENCE
300 Rock Street
MARQUETTE, MICHIGAN

September 26, 1951

Dilectis in Christo Slovenis
In Argentina Immigrantis
Salutem in Domino.

Magno cum gaudio litteras vestras datas ab istis dissitis regionibus legebam, in quibus nos edocebatis de celebratione habita in Bonis Auris in Argentina, die 19 Augusti, 1951, ad recolendam memoriam Episcopi Friderici Baraga, qui primus hanc sedem Marquettensem occupabat.

Et nos quidem in his nostris regionibus vobiscum memoriam illustris istius Episcopi recolimus similibus celebrationibus. De die in diem eum melius cognoscere procuramus, et Deum oramus ut dignetur signa dare ad comprobanda opera apostolica Friderici Baraga.

Exhortamus vos ut oretis non deficientes secundum illud, "Oporet semper orare et non deficere" (Luc. XVIII, 1), ut tandem optata beatificatio Friderici Baraga subiiciatur iudicio sapienti Ecclesiae.

Adreor Deum ut gratias uberrimas vobis concedere dignetur et vos diutissime sospitet atque fortunet. Et ex corde benedictionem paternali vobis impertiens, me profiteor

Devotissimum in Christo Domino
THOMAS L. NOA

Episcopus Marquettensis

Reverendo Ladislao Lenček, C. M.
Victor Martinez 50
Buenos Aires, Argentina

ŠKOFIJSKA PALAČA
300 Rock Street
MARQUETTE, MICHIGAN

26. septembra 1951.

V Kristusu ljubljenim
slovenskim izseljencem v Argentini!
Pozdrav v Gospodu!

Z velikim veseljem smo brali Vaše pismo iz daljne dežele, v katerem ste nam poročali o slovesnostih v počastitev spomina prvega marquetskega škofa Friderika Barage, ki ste jim imeli v Buenos Airesu v Argentini 19. avgusta 1951.

Kot Vi se tudi mi v naši deželi spominjamo tega velikega škofa s podobnimi prireditvami. Trudimo se, da bi ga vsak dan bolj spoznavali, in prosimo Boga, da naj s čudeži potrdi apostolsko delo Friderika Barage.

Dajte, molite brez prestanka, kot pravi sv. pismo: "Treba je vedno moliti in ne nehati" (Lk 18, 1), da bi bila tako zaželjena beatifikacija Friderika Barage vendar že enkrat predložena modri razsodbi Cerkve.

Prosimo Boga, naj Vam da obilnih milosti in naj Vas naprej in naprej podpira in osrečuje. V ta namen Vam nodeljujem nadpastirski blagoslov.

V Kristusu Gospodu prevdani

† Tomaž L. Noa,
marketski škof

č. g. Ladislav Lenček
Victor Martinez 50
Buenos Aires, Argentina

Kulturni sadovi „Baragovega meseca“

Vsa zapadnoevropska umetnost ima svoj izvor v krščanstvu, in pravem krščanstvu. Verske ločine, kot pri nas protestantizem, pa tudi pokreti, ki niso bili ravno razkolniški, a vendar duhu pravega krščanstva nenaklonjeni, kot pri nas jozeфинizem in janzenizem, so povzročali pešanje v umetnostnem ustvarjanju. Nasprotno pa sta bila moža, ki sta hotela škodo protestantizma odnosno janzenizma in jozeфинizma popraviti, škofa Hren in Baraga, oboja navdušena ljubitelja in popularizatorja umetnosti. O Baragi vemo, da je sam risal in slikal in opremil svoje cerkve z umetninami, da se je učil glasbe in prepeval do hripavosti. Naslovi njegovih knjig „Dušna paša“, „Zlata jabolka“ in „Nebeške rože“ že izlajajo tudi oblikovalca lepe besede. Ljudje so od daleč hodili poslušat njegove pridige. Jezik in slog njegovih spisov sicer še ni našel oce-njevalca. Toda že leta 1881 v prvem letniku Ljubljanskega Zvona, se France Levstik hu-duje nad prof. Kleinmayerjem, ker je v svoji slovstveni zgodovini preskopo odpravil Barago; hu-duje se nad svojo žrtvijo vprav zaradi neupoštevanja Baragove lepe slovenščine v navedenih treh knjigah.

Dobro so torej ravnali prireditelji Baragovih slovesnosti v letošnjem avgustu, da so poleg molitev, razlag in pojasnil uvrstili v spored tudi vrsto umetniških dejanj in točk, ki zaslužijo pozornost pa pohvalo. Oboje zaradi dobrega namena pa tudi zaradi siceršnje skromnosti letošnje sezone.

OPREMA ŽIVLJENJEPISA*

VLADO MAZI je prispeval opremo dr. Jakličeve knjige, sceno pri proslavi dne 19. avgusta in Baragov portret, ki je bil reproduciran na stenskih slikah, programih, v knjigi, revijah, listih in podobnih. — OPREMA KNJIGE je postala velika slovenska skrbnost s Plečnikovim prihodom v Ljubljano in se je v tej panogi razvila svojska slovenska književna oblika. Mazijev Baraga spada med najbolj posrečene izdelke te vrste. Črni cvitek, da omenim le ta del knjige, nosi tri bele pasove z rdečim dekorjem: v gornjem je slovenski geometrični — pač dolenski — religiozni ornament, v srednjem naslov knjige, v spodnjem geometrična stilizacija Baragovega vodstva Indijancev v cerkev v stilu severnoindijanskega slikarstva. Pri teh rodovih je pa nekoč cvetela tudi naturalistična umetnost, podobno lot pri jamskem človeku v španiji in Afriki in sivi davnini, in te motive, tudi v rdečem, je arhitekt smotro razmetal po črni ploskvi. — Kot INSCENATOR se je Mazi izkazal že ob priliki Gallusovega koncerta in prav posebno pri letošnji spominski prireditvi v spomin slovenskih protikomunističnih žrtev; to pot je sceno pietetno podredil središčni točki, Ahči-

novemu kipu. — Za PORTRET je bila risarju stavljena naloga, ustvariti neko „vera efigies“; Mazi je takoj bistrovidno spoznal, da je to še najbolj Kriehuberjeva litografija. Pravilnost njegovega gledanja je tudi dokumentirana z Baragovim pismom, v katerem piše rojakom, da je zvedel, da je njegov portret dobro zadet. Mazijeva risba v rdeči kredi je skoraj kopija Kriehuberja, podobno kot Langusovo olje; z odstranitvijo naslonjala in mize, stopa upodobljenec bolj živo pred gledalca, a zaradi vernosti obraznih potez je risar gledal tudi poznejšo fotografijo. Težko, nekoliko nehvaležno nalogo je portretist rešil kolikor se je dalo in Mazijev Baraga je sedaj najvernejši portret Ireneja Friderika.

BARAGOV KIP

KIPAR FRANCE AHČIN, ki je prav letos posebno delaven, je napravil v belem mavcu Baragovo poprsje. Tudi on se je naslanjal na Kriehuber-Langusov model, a precej bolj svobodno. Razumljivo, saj mora kip učinkovati z vseh strani, medtem ko je na sliko mogoč le pogled z ene strani. Zgradba kipa je silno učinkovita in bolj kot posamezne poteze v obrazu prepričuje celotna silhueta, pa jo vzemi od spredaj ali od strani, da je bil upodobljenec mož silne volje. Škoda le, da Slovenci v Argentini še nimamo reprezentativnega prostora, kjer bi Ahčinov Baraga dominiral.

PESMI NA PROSLAVI

Na proslavi 19. avgusta je zapel „GALLUS“ štiri pesmi. Od teh so tri posvečene Baragi. Dve pesmi je uglasbil Matija Tomc, Belokranjec, pa gotovo najpomembnejši sodobni religiozni komponist pri Slovencih. Njegovo ime je najožje povezano z akademskim pevskim zborom, katerega tradicijo nadaljuje tu „Gallus“ pod dr. Savellijem. Ne vem, če sem pogodil, ako pravim, da je posebno Tomčevih kompozicij in Gallusovega prednašanja neka linearna jasnost, medtem ko so gojili drugi novejši naši skladatelji in harmonizatorji pa tudi pevski zbori nekakšno pastozno slikovitost, ki je vsaj severozapadnim Slovincem bolj domača; tu se marsikaj zabriše. V Savellijevi interpretaciji — in to mu ravno Tomčeve skladbe še posebno narekujejo — je vsak detajl važen. Poleg jasnosti muzikalne zgradbe odlikuje „Gallusa“ tudi skrb za jasno podajo besedila in tako sta TOMČEVA „JEZUSOVA OPOROKA“ in njegov napov na besedilo Marije Brenčič „ČUDOVIT SI V SVOJIH SVETNIKIH“ dvignili tudi pri onih, ki glasbo manj dojemajo, potrebno zbrano. Sattnerjeva „PROŠNJA“ na Baragov tekst je poslušalce posebno zanimala zaradi indijanskih motivov. Pa je vendar zvenela zelo domače. Tak vtis smo dobili, kot da je stari dobričina Pirc pel p. Hugolinu indijanske pesmi, pa so se mu vedno malo po naše zaokrožile. Nasprotno pa je AMERIŠKA BARAGOVA HIMNA vkljub tudi pri nas udomačenemu uvodnemu motivu iz „Povsod Boga“ zvenela tuje; ob teh štirih

* O Jakličevem novoizdanem življenjepisu „Friderik Baraga“ objavimo v naslednji številki „Katoliških misijonov“ posebno strokovno poročilo. (Op. uredn.)

pesmih se je slišalo, kako močna potencia je slovenstvo v naši vokalni glasbi.

V literarnem delu praviše je najprej deklamiral ze preizkušeni STANE JEREBIČ Franceta Kunstlja pesnitev "VSTAL JE MED NAMI MOŽ". Nazaenje so izbrani igralci odigrali "Simfonijo iz Novega sveta", misterij v 5 podobah, ki je doživela krstno predstavo.

SIMFONIJA IZ NOVEGA SVETA

"Stil je izraz celega človeka", pravi Ivan Cankar in ker je šlo dva meseca prej čez isti oder JELOČNIKOVO "Vstajenje kralja Matjaža", se imenovanemu pisatelju ni posrežilo, skrivati se za zastor anonimnosti. Po Vombargarjvi enodejanki, igrani na materinski proslavi, in "Vstajenju" je to letos že tretja oderška noviteta, pa vsaj dve sta tudi že napisani. Vsem je skupna sodobna slovenska, posebno izseljeniška problematika in so torej že po svoji snovni dokumentarčnosti vredne pozornosti. Te tri, ki so bile že uprizorjene, so res nastale iz priložnostnih nagibov. To pa ni nič slabega, saj rodijo tudi bližnje priložnosti dostikrat umetnine trajne vrednosti. Edino to bo morda držalo, da niso bile odigrane že v dokončni redakciji.

Misterij ima svoj naslov po istoimenski Dvočakovi simfoniji, ki naj bi bila tudi spremeljača glasba. Najbrž spremljavi ni bilo kvarno, če je Dvočaka nadomestila Beethovenova peta. Ali ne bi bil koral še primernejši? Razvoj dejanja je podoben kot pri znanih srednjeveških misterijih o Teofilu ali Sleherniku. Uvodna prezentacija bi ob tej priliki lahko izostala, ker so o Baragi že drugi govorniki dovolj povedali; potrebna pa bo tam, kjer bo misterij sam zaključna predstava. Oder je s sinjo zaveso pregrajen v domovino in čezmorsko tujino. V domovini sameva žena z otrokom in bratom-duhovnikom, a vse tri zasleduje sovražnik. V tujini pozabi mož na ženo, si poišče dekle in postane gobav. Slovenska bolničarka ga seznanj z Barago, ki poseže čudežno v vse težave: moža ozdravi, one doma reši pred zasledovalci, bolničarka se naleže gob in sprejme trpljenje za milost. Prizori doma in v tujini si hitro sledijo, med tem minevajo dolga leta.

Nič enotnosti dejanja, kraja in časa; nič šolske dispozicije! Nič realistične, a tem več oderske in miselne resničnosti. Ideja vodi petek dejanja, ne dramatična napetost. Vsega tega ni, kar so včasih učili, da je za dobro dramo neobhodno potrebno, pa vendar to ni hiba. Da, umetnina, čeprav kot sem rekel, morda še ne v zadnji redakciji, saj je življenje na odru najboljša pila.

Pisatelj je sam režiral. Uprizoritev je bila dostojna. Tehnični aparat je bil kompliciran, pa je po zaslugi Frančka Prijatelja brezhibno funkcional. Ob tej aparaturi pa so bile možne skušnje le na predvečer in ves dan pred predstavo. Zato so bili skoraj vsi igralci glasovno utrujeni. Ta točka, uprizoritev misterija, je zahtevala pač največ žrtev od sodelujočih; zato je ta ugotovitev tudi po svoje povalna, ne graja. V igri utrujenosti ni bilo čutiti in govor je bila lepa slovenščina, vredna Baragovega zgleada.

Brez konflikta, igre in protiigre, tudi Jeločnikova Simfonija ni. Vendar sta si igra in protiigra v razmerju neke rahle nesimetričnosti. Na strani dobrih je poudarek na govoru, pripovedovanju, včasih skoraj na meditaciji. Na strani slabih je poudarek na dejanjih, kretnjah, včasih skoraj na grimasan. Tega ni razumeti tako, da dobri samo govorijo, slabi pa samo igrajo, toda poudarek je na govoru odnosno v igri. (Nekaj podobnega kažejo naše srednjeveške freske Poslednje sodbe: pravični v mirnih stajah molijo, hudobni se preukucujejo v peklenskem zrelu.) Pri tem so glavni nositelji razpleta vendar le govoreči "dobri", toda pri količkaj nepazljivi režiji ali pri preveliki vnemi "slabih" bi misterij izgubil nameravani učinek, kot poročja zgodovina, da se je to v srednjem veku dogajalo celo pri igran v cerkvah. V naši uprizoritvi je bilo vse v redu. Režiser je poskrbel za to, da sta si obe stranki držali umirjeno ravnovesje in da med njima ni prišlo do govornih in izraznih neskladnosti, igralci pa so se potrudili, da so se brzdali in s svojimi vlogami ne prevpili osnovne ideje. Glavna vloga je seveda Baraga, saj on vodi usodo vseh nastopajočih. Na odru se pojavi le za kratek prizor, odigra le malo pomemben dogodek pomoči pri risanju, pri čudežni ozdravitvi gobavca pa je komaj že navzoč. G. Willempart je prikazal to vlogo z vso diskretnostjo, ki jo zahteva igranje nadzemskega bitja. Bil je pojav, ki ostane v spominu. — Peza govora in tudi z govorom posredovanega dogajanja je na bratu-duhovniku, ki ga je kreiral g. Kovačič. Njegov govorni part je mestoma zelo težaven. Vkljub očitni utrujenosti ga je izpeljal tako, da količkaj pozornemu poslušalcu ni moglo ostati ničesar nejasnega, kar se izven odra važnega dogaja. Njegovo pripovedovanje je bilo kot to pravico: plastično. — Žena gđ. Milene Kramarjeve je pokazala velik napredek postavim od svoje vloge v Sleherniku. Žena ima za spoznanje več igranja kot njen brat, kar ji je vlogo gotovo olajšalo. — Tudi gđ. Grumova, čeprav manj rutinirana, je prav dobro podala besedilo. Pri večji vaji bi slišali več nijane, a to bo pri njeni vnemi še prišlo. — Na nasprotni strani je glavni akter mož, ki ga je igral g. Jeločnik. Da je to izrazit teaterski človek, to itak vemo in zato ga je težko primerjati z drugimi. Večino prizorov je imel izdelanih, nekatere je pa vendar improviziral, a je imel za to vso pravico, saj je preizkušal svoj lastni proizvod. — Nevarne skušnjave, da skoži iz okvira, je utegnil imeti zapeljivec g. Borštnik, ki mora dati največ igre; pa jih je premagal, skušnjave, in ostal ves čas "v stilu". — Kot ostali dve ženski, tako je tudi dekle gđ. Majcnove presenetilo. Prirojena gracioznost in obvladanje gibov sta ji dobro služili. — Na splošno bi rekli, da so moški igrali in govorili tako, kot je bilo pričakovati, ženske na boljše, kot bi mislili.

Vsi umetniški dogodki v Baragovo čast so bili na višini, kot je v danih razmerah — v eni panogi bolj, v drugi morda manj — dosegljiva; nikjer ni bilo kakšnega kiča ali nepristne osladnosti. In tako je prav!

M. M.

IZ BENGALSKEGA MISIJONA

Matica misijonskega delovanja v tej pokrajini je bila leta 1868 in potem še precej let neznatna vasica, kakšnih 12 milj od središča Kalkute oddaljeni Ragapur.

Nekoč sem se iz čotanagpurja z letnih duhovnih vaj vozil nazaj v Bengalijo. Tovariš mi je bil star belgijski misijonar. Belgijski, ki so ta misijon ustanovili, so kmalu potem dobili krasno priliko velikih osvojevanj na čotanagpurskih planotah. Tamkajšnji misijon jim je tako uspeval, da so pozapri večiro misijonskih postaj v Bengaliji in se omejili na čotanagpur, kjer imajo zdaj slovit misijon s skoraj štiritisotisoč izpreobrnjenci. Misijonarji tam so navduženi pionirji, ki nam prav nič ne zavidajo kamnite bengalske loze, ki je medtem dosegla žele prvi desetito duš... Tudi ta moj sopotnik-misijonar je bil le na poti na Himalajo, da se tam v gorskem hladu odpočije in se pripravi za nadaljne napore. Jaz pa sem se telesno in duševno spočit vračal na svojo postojanko v bengalski Ragapur.

Naenkrat se priletni misijonar obrne proti meni, mi pomežikne in reče: "Vi delujete v Ragapurju. Ragapur! Obiskal sem ga med svetovno vojno. Veste, kaj sem si takrat mislil? Krajji bi bil kot nalašč primeren za nemškega cesarja. V Ragapur naj bi ga bili zaprli!"

Sladko sva se oba nasmejala...

Tiho sem blagoraj svoj Ragapur, da so ga "odhkovali" kot najbolj zakotni in brezupni kraj, kar jih zmore bengalski misijon.

V njem sem preživel, delal in trpel ravno deset najlepših let svojega življenja!

VRSTA VELIKIH MOŽ

1. NEZNANI MISIJONAR — STOLETNICA

Protestantje so začeli z misijonskim delom na jugu Kalkute že leta 1820. V 50 letih so izpreobrnil 15.000 poganov. Ko je dedič prvega izpreobrnjenca 115 let kasneje postal katoličan, sem v njegovi hiši večkrat občudoval prvotno prižnico iz prve protestantske cerkve v teh krajih. Vsa preperela je domačine čudovito navdajala s ponosom, da je iz njihove hiše zasijala luč krščanstva.

Kot sem že prej omenil, je msgr. Carew, apostolski vikar Bengalije, že leta 1840 poslal prvega katoliškega misijonarja v te kraje. Pomagal mu je gospod Crow, civilni glavar okrožja, ki je bil izvrsten katoličan. Prvi misijonar je bil neki portugalski duhovnik. Za misijonsko izhodišče si je izbral že omenjeno neznatno vas Kojkhali. Po silnih naporih je izpreobrnil 200 kmetov. Misijonar je naporom podležel in v par letih na jetiki umrl. Celotno njegovo ime nam ni znano. Kmalu za njim je preminul tudi guverner 24-Parganasa g. Crow. Z njim je umrl zadnji prijatelj tega misijona. Neznani portugalski misijonar ni dobil naslednika. Zapuščena čreda se je zatekla k protestantom, ki so jo radi sprejeli.

Stoletnico misijonskega dela v tej pokra-

jini smo skromno praznovali leta 1940. Svečanosti so trajale tri dni. Povabljeni so bili razen cerkvenih dostojanstvenikov vsi sedanjci in bivši misijonarji tega okrožja. V okviru svečanosti je bil tudi prvi bengalski katoliški shod in evharistični kongres. Predsedoval je kalkutski nadškof Ferdinand Perier, S. J. — Vsak dan je bila pontifikalna sv. maša in potem sestanki dopoldne in popoldne. Zborovali so katoliški učitelji in učiteljice, katehisti in katehistinje, vaški veljaki, Marijine družbe, nazadnje vsi udeleženci. — Tudi za zabavo je bilo poskrbljeno. Gledali smo žive slike rožnega venca, ki so jih uprizorile Marijine družbenice pod vodstvom Loretink. Mnogi so prvič v življenju občudovali premikajoče se slike (kino), ki so predočevale Kristusovo življenje. Po evharistični procesiji v nedeljo popoldne je bil zelo posrečen in bogat srečolov. Zvečer so tisoči občudovali božontske igralce, ki so predstavljali iz nemščine prevedeno igro "Akbar". Ta igra nas je spravila celo v težave z vlado, ker so se muslimani pritožili, da je protimuslimanska. Obljubiti smo morali, da je ne bomo več predstavljali, in smo se le tako izognili sitnemu sodnijskemu procesu. — Shoda so se udeležila zastopstva vseh misijonskih postaj tega okrožja in mnogo drugih ter kalkutski bengalski katoličani. Praznovali smo stoletnico na misijonski postaji v Morapaju, ker je Ragapur, kjer bi se bile slovesnosti pravzaprav morale vršiti, potisnjen v skrajni severozapadni kot pokrajine in zato ne zadosti centralen. Udeležilo pa se je kongresa močno zastopstvo 300 Ragapurcev, ki so v Morapaj dopotovali v 20 dneh. — Izdali smo tudi spominsko knjigo v bengalščini, kjer so ponatisnjeni vsi govori, sporedi in najbolj reprezentativne slike misijonskih postaj. Prejeli smo seveda tudi dosti priznanic od zunaj.

2. Z ABESINJE V RAGAPUR

Leta 1865 so prvi bengalski jezuitje prišli v Bengalijo. Med prvimi je bil tudi pater Goffinet, rojen 1821 v vasi St. Vicent pri Arlonu v Belgiji. Eno leto je poučeval v kolegiju sv. Frančiška Ksaverija. Naslednje leto je bil trdnjavski kurat v Fort William v Kalkuti. Leta 1867 je bil izmed vseh predlaganih duhovnikov iz raznih indijskih provinc edini sprejet kot katoliški kurat za angleško vojaško ekspedicijo — kot so imenovali tisto vojno — v Abesinijo. Od tam se je vrnil julija 1868. Že avgusta meseca istega leta se je kot misijonar naselil v isti vasi 24-Parganasa, kjer je pred desetletji deloval neznani portugalski duhovnik. Kupil je zemljišče, na katerem je svoj čas stala žola. Postavil si je hišo in žolo že leta 1869, leto kasneje pa cerkvico.

Misijonar Goffinet je bil svetnik. Živel je kot navaden misijonar živeti ne more in tudi ne sme. Garal je preko svojih moči. Pred menoj so še vsi njegovi letni računi. Živel je ob suhem rižu in zelenjavi, ki bi je niti domačini ne okusili. Strmé sem našel v letnem

proračunu za leto 1872/1873 najnižjo postavko za prehrano: vseh 12 mesecev tistega leta je porabil samo 56 rupij, 13 an in 3 pajse, t. j. par centov čez 12 dolarjev, oz. po en dolar na mesec. Čeprav je bil tedaj denar mnogo več vreden, bi noben drug misijonar tudi ob najugodnejših razmerah in ob najcenejših proračunih nikakor ne mogel za to ceno živeti, kaj šele delati. P. Goffinet ni bil nika kršen trapist-samotar. Vendar je dostikrat jedel samo po enkrat na dan. Nепrestano je potoval. Niti ob deževni dobi ni miroval, temveč je od kraja do kraja gazil blato in se prepiral skozi nepregledna močvirja. Kadar je bilo vode le preveč, je sam odrival drevak, izdolbeno palmo. Saheb, beli tujec, da bi porival drevak, ki ga niti večina domačinov ne more obvladati? Nekaj nezaslišanega je bilo to tudi za te kraje. Na potovanjih je poučeval, krščeval, delil svetinjice in milodare ubožcem.

Pater Goffinet je bil hrust. Pa si je v devetih letih izpodkopal zdravje. Malarija ga je končno le vrgla. Leta 1876 je omagal. Leta

1877 so ga poslali v domovino, da si opomore. Na poti v domovino je izstopil na majhni postaji Aubrai blizu Orleansa. Stopil je iz vlaka tako nesrečno, da ga je drug vlak povozil. V tamkašnji bolnišnici je izdihnil 4. junija 1877. Zdi se, da je Bogu ugajala njegova skromnost, kajti leta 1919 napisani življenjepis se je za vedno izgubil. Pred drugo svetovno vojno so izkopali njegove zemске ostanke. Našli so jih po 60 letih nestrohnjene...

3. PROFESOR MATEMATKE — USTANOVITELJ MISIJONA

Misijonska prizadevanja neznanega portugalskega duhovnika in za njim pionirja Goffineta so ostala osamljeni in pravzaprav neposrečeni poskusi. Kójkhali, kjer sta delovala oba samotarja, je še danes neznatna vasica skoraj brez prebivalcev. Celo cerkvice ni več, posestvo je kupila edina katoliška družina, ki še tam stanuje. Misijon je obdržal le košček zemljišča za pokopališče, cerkvice je neki poznejši misijonar prenesel v sosedno vas.

Kójkhali spada v ragapursko misijonsko okrožje. Vendar je v Ragapur sam prvi misijonar stopil šele leta 1873. Neki Ragapurec je namreč na lastno pest v jezuitskem kolegiju prošil za duhovnika. Dobil ga je v osebi patra Delplaca (Delplace), ki je takrat poučeval matematiko na vseučilišču. P. Delplace najbrž nikoli ni prebival v Ragapurju samem. Kupil je nekaj zemlje, ki je danes v tujih rokah. Kmalu pa je preko Ragapurja prešel bolj na jug, kjer je ustanovil morapajski misijon. Isti misijonar je še prej ustanovil prvo katoliško občino v Bošontiju januarja 1874.

P. Delplace je našel v Kójkhaliju samo misijonska poslopja, pa nobenih katoličanov. Razdril je vse skupaj in z materialom postavil kar tri nove postajice: ragapursko in dve podružnici, ki še danes obstajata. P. Delplace je tako pravi ustanovitelj ragapurskega misijona. Postavil mu je temelje, na katerih še danes stoji. Njegova zamisel misijona se je izvajala vse do novejših časov.

Kasneje so tod delovali še razni drugi misijonarji. Mnogo ljudi je krstil leta 1878 pater Henry, ki je ostal v Ragapurju samo pol leta. Za njim je pasel ovce rojen Kalkutčan p. Coutto (Kóuto), nogumen in nadvse delaven misijonar. Bengalščino je obvladal kot svoj materinski jezik. Stanoval je v koči brez oken in vrat. Veranda cerkvice je služila podnevi kot deška in dekliška šola in jedilnica, in pa kot spalnica ponoči. Njegovo pastirovanje je bila junaška doba tega misijona.

Ragapur je bilo poprej anglikansko središče. Ti so s strahom gledali, kako jim ovčice uhajajo. Da pokret ustavijo, so zasnovali načrt, ki se jim je deloma izvrstno posrečil. Kako? Poklicali so na pomoč svoje misijonarke. Nadvse vztrajnemu in požrtvovalnemu delu teh se imajo anglikanci zahvaliti, da niso izgubili vseh ovac. Še do pred drugo svetovno vojno so imeli tod vse polno delavcev in delavk, ki pa so navzlic privilegiranemu položaju polagoma izgubljali vpliv na ljudstvo. Bili so izvrstno plačani kot "državni" uradniki, saj je bila anglikanska vera v Indiji do

proglasa neodvisnosti nekakšna "državna" ali vsaj od države privilegirana vera. — Pater Coutto se jih še 70 let prej ni ustražil. Ker so anglikanci delali zlupa in zgrda, se je praval in nekaj pravn tudi dobil. Nekaj več o tej borbeni dobi kasneje.

4. NESIMETRIČEN GROB

Leta 1882 je prvič stopil na ragapurska tla pater Deprins. V treh presledkih je tam deloval vsakokrat po več let. Takoj po prvem prihodu na misijonsko postajo mu je predstojnik misijona p. Grosjean* dejal: "Pater Deprins, na vsak način si morate postaviti pošteno stanovanje. Sedanje ni zdravo." Belgijski dobrotniki so mu postavili res lepo hišo leta 1866. Od prvotne stavbe pa so polagoma ostali le goli, do opeke razgaljeni in počenji zidovi. Zato smo hišo leta 1936 s slovenskimi darovi popolnoma obnovili.

Ko je leta 1886 prišel na vizitacijo nadškof Goethals (izg. Gütols), je po blagoslovitvi hiše rekel: "Pater Deprins, Ragapur nujno potrebuje cerkev. Začnite zbirati sredstva. Prvi dar je moj. Evo vam tisoč rupij." Spet so romala pisma v Belgijo. Leta 1888 je prvi delavec zastavil lopato. Leta 1890 je bila sedanja cerkva gotova. Stala je kakšnih 16.000 rupij. Danes bi veljala čez 100.000. — Tudi to cerkev so slovenski dobrotniki leta 1937 pomagali obnoviti. Darovali so zanj tudi tri krasne bronaste zvonove, ki so najprej pozvanjali na misijonski razstavi ljubljanskega velesajma, leto kasneje je pa njih zvenenje odmevalo čez prostrane bengalske poljane. Malega, Baragovemu spominu posvečenega, je daroval tedanji dobropolski župnik g. Merkun. Srednjega, Martinu Slomšku na čast, so nabavili ljubljanski gg. bogoslovci. Veliki sv. Jožefa, patrona ragapurske cerkve in misijona, je bil plačan s splošnimi darovi slovenskih misijonskih prijateljev.

A vrnimo se k gorečemu patru Deprinsu. Bil je mož majhne postave, a velikega srca. V Ragapurju je mnogo trpel. Pomagal mu je dolga leta bolehni pater Gregory. Ta je vse svoje misijonsko življenje prebil v Ragapurju. Potovati ni mogel, ker je bil prežibak. Vodil je šolo in račune, spovedoval je. Krasno je igral na violino, kar je mnoge privabilo k službi božji. Ragapur je strastno ljubil. Bog mu je naklonil milost, da je v njem 3. marca 1915 tudi umrl. Pokopal ga je njegov zvesti prijatelj p. Deprins, ki je bil istotako Ragapurju zelo privržen. P. Gregoryja je pokopal kar sredi vrtiča pred hišo, vendar ne čisto v sredi, temveč nesimetrično nekoliko na južno stran. Upal je, da bo tudi sam v Ragapurju umrl, pa si je pripravil prostor ob strani p. Gregoryja. A človek obrača, Bog pa obrne. Onemoglega veterana Deprinsa so predstojniki par let pred smrtjo poslali v pokoj. Umrl je leta 1923 v Rančiju. Na prostoru, ki si ga je bil ta ljubitelj ragapurskega misijona pripra-

vil za svoj grob, je pisec teh vrstic leta 1936 pokopal bivšega bramanca in svojega kasnejšega misijonskega pomočnika 64 letnega patra Mukerdžija. Za oba grobova je neka kalkutska župnija darovala nekaj podolgovatih kosov mramorja. Iz teh smo dali napraviti dva lepa križa, ki zdaj krasita grobove teh dveh borcev z ragapurskih misijonskih poljan.

5. SKRIVALIŠČE V ZVONIKU

Leta 1893 je prišel v Ragapur misijonar tako mehkega srca kot jih je malo na svetu. Bil je to pater Maene (izg. Mane). Bengalce je imel od sile rad. Sezidal jim je deško šolo, ki je služila svojemu namenu do leta 1940, ko je vstala nova, staro pa so prevzele sestre za višje razrede dekljiške šole. P. Maene je tudi drugače v štirih letih mnogo napravil za podvig misijona.

Njegova dobra stran je bila obenem njegova slaba stran. Kadar je imel kaj pod palecem, je takoj vse razdal. Kolikokrat so mi ljudje smeje pripovedovali, kako so vsi vedeli, če je pater Maene spet kaj denarja dobil. Tedaj je namreč stanoval v svoji prtljčni sobi. Kar nepočkano je bil in nekako nemiren, dokler ga nišo ljudje začeli prositi za to in ono. Potem pa je dajal in razdajal in se od radosti topil. Ko je denarja zmanjkalo, je izginil. V začetku so ljudje ugibali, kam neki bi se bil sicer tako dobri misijonar umaknil. Kmalu so izvahali njegovo skrivališče. V stolpu zvonika je celica. To si je uredil kot sobo in je tam stanoval, dokler ni spet kaj denarja dobil. Njegovo mehko srce ni moglo gledati revščine bengalske raje, prošnje za pomoč kar ni mogel odbiti, zato se je rajši — skril.

Iz Ragapurja je bil prestavljen za župnika k cerkvi presv. Srca v Kalkuti, kjer si je postavil neminljiv spomenik v sreih ubogih.

S temi par kratkimi opisi vrsta ragapurskih "velikih mož" seveda ni zaključena. Nekateri, ki so tu delovali, še žive, zato naj mi bo odpuščeno, če se njih delovanja ne dotaknem. Vsi so tu mnogo delali in predvsem veliko trpeli. Ko sem sam tam deloval, so mi bile v neprestano spodbudo besede, ki jih je bil v misijonski dnevnik zapisal eden še živih prednikov v službi: Znamci naj vedo, da so dosedanji ragapurski misijonarji navzlic silnim težavam, s katerimi so se morali boriti, tu delati čudeže potrpežljivosti in vztrajnosti!

P. STANKO PODERŽAJ S. J.

* P. Grosjean je bil pravzaprav ustanovitelj rančijskega misijona. On je bil duša in mecen apostola čotanagpurja, p. Konstantina Lievensa. Z hodrenjem in finančno podporo je omogočal njegov neverjetni misijonski zagon.

BORBA V BARAGOVEM MISIJONU

VIII. GROZEČI VIHAR

ZVESTI UČITELJ

Zapor našega učitelja Chowa je zadal našemu misijonskemu delu doslej najhujši udarec. Mladina se je začela bati; saj je celo mesto zvedelo, da je bil žolar Jožek 3 dni v zaporu in da učitelja Chowa ter mene policija dolži podkupovanjja mladine za prevratne namene. Učitelja Chowa so takoj prvi dan zopora zvezali in mučili, da bi izsilili iz njega priznanje lastne krivde in moje. Trepetal je v mukah, vendar je ognjeni krst prebolel; ni klonil. Zato takoj 2. dan poizkusijo doseči svoj namen na bolj zvit način. Pokličejo na policijo učiteljeve starše; ker je bil sin edinec, je bilo upanje na uspeh še večje. Tatič Lo vpričo učitelja in staršev hladnokrvno govori, kako sva ga jaz in učitelj Chow podkupovala za trganje letakov. Učiteljev oče srepo gleda policajce in otroka, vedoč za umazano igro, a da bi vrgel sum drugam, zatrdi policiji, da se otrok hoče le maščevati nad učiteljem, ki ga je v šoli tepel zaradi tatvin. Policaj pomaga tatiču, naj se zagovarja. Tatič: "Nikdar me ni učitelj tepel, rad me je imel, ker sem trgal komunistične letake." Policajem se je smejalo, učiteljevi starši pa so onemogli stiskali pesti, da bi nabunkali razbojnika, ki je dobil v legalno zaščitenih razbojnikih svoje zagovornike. Načelnik policije odloži, rekoč staršem: "Ker se mi smilite, da sta vam tujca pokvarila fanta edinca, vam ga vrnemo, če ne bo več učitelj v misijonski šoli in če pismeno prizna, da je bil žrtev misijonarja Kopača, ki mu je dajal denar za prevratne namene." Mati, ki je že ves čas opazovala bledega, izmučenega sina, vklenjenega v verige, je padla pred njim na kolena in ga jokaje prosila, naj podpiše, kar mu načelnik policije Kralj naroča. Sin se je boril v srcu, vendar takoj je odkimal z glavo rekoč: "Takih izjav ne morem podpisati." Nato so fanta še tesneje uklenili v verige in ga poslali v temno ječo; starše pa odslovili domov, obžalujoč, da jim ne morejo vrniti sina, ker se je v zločinah zakrknil.

Mati je takoj nato prišla k meni in vpila, da sem kriv sinove ječe in da ga moram rešiti. Oče mi je pa mirno vse razložil, kar je na policiji doživel, in me prosil, naj zadevo spo-rožim glavarju. Res sem to takoj storil; obenem pa šel na policijo in protestiral proti zločinom, ki jih uganjajo. Če sem res kriv, naj me zapro in stvar zakonito preiščejo. Lagali so mi, da sta že Jožek in Chow Karol priznala svoje in moje zločine, ko sem jim očital, da jim v potrdilo za mojo krivdo služijo le izjave malega razbojnika Li. Nato jaz: "Potem vas pa prosim, da me takoj zaprete in izpustite nedolžno žrtev. A vam povem, da se bom takoj pritožil na višje sodišče." Zasliljal je debato politični komisar, stopil v sobo in dejal: "Za Kitajce Evropejec ne more nosredovati; tudi še nismo na jasnem, v koliko si ti kriv pri Chowovi zadevi. Kadar nam

bo jasno, te bomo poklicali pred sodišče in te sodili po zakonih, ki so določeni za tujce na Kitajskem." To rekoč, me je odslovil.

NAPAD NA WOLBANKA

Zame so torej našli komunisti učitelja Chowa, da bi me spravili v zapor, za g. Wolbanka so pa staknili zvito in histerično ženo zdravnika Wanga, Terezijo. Učitelj Chow pa je kljub ponovnemu mučenju vztrajal v resnici, vendar so rdeči upali, da ga stro. Važno je bilo zanje, da med tem spravijo v zapor g. Wolbanka.

Prišla je torej, k meni ta ženska in zahtevala, da prisilim g. Wolbanka k vrnitvi zdravniškega potrdila, ki mu ga je bil izstavil njen mož glede rane na roki. Razložil sem ji, da jaz take oblasti nad osebno svobodo kaplana nikakor nimam, da pa je itak tisti zdravniški akt na sodišču kot dokaz, da je g. Wolbanka oni starec res udaril. Na vsak način je ženska sedaj hotela, da grem z njo na sodišče in tam izjavim, da je akt neveljaven ter naj ga izročijo nazaj. Odločno sem odklonil.

Tedaj je Terezija šla v Kanchow h škofu naju tožit in skušala doseči, kar je želela, potom škofa. Poleg tega se je njen mož poslužil zvižaje in v Wolbankovem imenu sestavil v klasični kitajščini neko pismeno izjavo, ki naj bi jo Wolbang podpisal. Če bi bil podpisal, bi priznal, da zdravniško spričevalo zdravnika Wanga nima vrednosti in naj ga izroče nazaj zdravniku. A s tem bi zapravlil najmočnejši dokaz, s katerim se je bil pred sodiščem ubranil obtožbe, da je on starca udaril in ne narobe: Zato g. Wolbang kajpada izjave ni podpisal.

Ko tudi s tem nista zakonca Wang nič opravila, sta šla tako daleč, da sta fingirala Wangov samomor. Res je mož pojedel nekaj strupa, a že preje vse pripravil, da so mu drugi zdravniki takoj želodec izprali. Toliko je pa le bilo, da so zagnali med ljudi hrup, češ da je zdravnik iz obupa, ker g. Wolbang ni hotel izročiti tistega njegovega spričevala, poskusil samomor. Zlasti je hotela to dobro izrabiti njegova žena in je takoj pritekla v župnišče, zahtevajoč tisti akt, češ da bo njen mož brez njega gotovo še enkrat poskusil samomor. Isto je telefonirala tudi v Kanchow škofu, istočasno pa sta z možem vložila proti nama tožbo na sodišču, kjer je tudi navajala, da naju celo škof obsoja. A sodnik je dejal: "Če ju škof obsoja, kako to, da jima še pusti širiti vero. To jima bi moral prepovedati." Ni si pa upal sodnik začeti sodnega procesa proti nama, dokler naju ne bi zasačili v kakem prestopku. Zato je Kralj, načelnik policije, nakuril Terezijo, naj izzove v župnišču kak nered, ki ga bo potem policija lahko izrabila in naju zaprla.

In res je v soboto popoldne, ko je bilo ravno največ žolarjev v župnišču, prihitela in uprizorila grd histeričen napad, s tem priklivala mnogo ljudi, med njimi tudi svojega moža, ki je na vsak način iskal spopada z g. Wolbankom, ob katerem bi policija lahko nje-

ga in mene prijela. A g. Wolbang se je krotil in se ne njega ne njegove žene ni niti dotaknil, dasi sta se ga onadva dejansko lotila in mu pri tem strgala obleko. Kristjani so Wolbanka branili in jaz sem vsem navzočim razložil, kako krivično zahteva zdravnik po naročilu rdečih od Wolbanka izdano mu spričevalo. Med ljudstvom, ki je poslušalo, so bili tudi komunisti, ki jih je moj odločen nastop spet razorožil. Molče so odšli vsi domov.

Jaz sem pa pred Bogom premislil vso zadevo in se odločil, da se tudi midva obrneva na škofa ter toživa one od kristjanov, ki so bili v službi rdečih proti nama. Istočasno sem tožil policijo na višjo oblast. A policija je na pošti mojo pritožbo na nadrejeno oblast zaplenila, dočim je pismo škofu srečno prišlo na cilj. Škof, ki je preje radi nepoznanja položaja malo kolebal, kako bi ravnal, je sedaj Wangovima po njunih sorodnikih poslal pismo, v katerem je obsodil njuno početje napram nama.

Borba s komunisti je bila v oktobru gotovo na višku in zdelo se je že, da bo hudobija slavila zmago. Ko bi bil klonil Karel Chow v ječi in bi bil g. Wolbang nasedel nasilju zdravnika, bi bila midva oba že sedela v ječi, ožigosana pri ljudstvu kot zločinca, obsojena celo od lastnega škofa. Ko bi bila v ječi, ne bi več mogla škofa prepričati o najini nedolžnosti v tej zadevi.

Na žalost je pri tem največjo škodo trpela Terezija sama, kajti v onemogli jezi se je odpovedala katoliški Cerкви in se spet javila protestantom, od katerih se je bila pred leti spreobrnila v katoliško Cerkev.

IX. KOT PREMAGANA IN VENDAR ZMAGOVALCA

V BORBI ZA NAŠO ŠOLO

Ker so komunisti uvideli, da "so Kranjci z vragom", so težišče borbe prenesli na šolo in učitelje, vedoč da jim bo borba s Kitajci lažja in uspešnejša.

Šola jim je bila že vseskozi trn v peti, vendar je niso hoteli ukiniti. Pač pa so vpregli v borbo proti njej vso policijo, vojaštvo in peto kolono odpadlih katoličanov. In šolski nadzornik sam je igral v tej borbi vlogo policista. Vojaki so hodili po hišah in grozili staršem, ki še pošiljajo otroke k nam v šolo. Policija je delala nočne preiskave po hišah in zagrozila staršem, ki so še pošiljali otroke k nam v šolo. Slabi katoličani so širili med ljudstvom laži, da se v naši šoli otroci nauče le nekaj molitev in verouka, vedoč, da gre poganom le za svetno izobrazbo otrok. Otroci, ki so odhajali iz naše šole v druge, so redno naredili izpit vsaj za eno polletje naprej, tako so nekateri iz prvega razreda lahko naredili izpit že za 3. razred. Vendar je po mestu več kristjanov govorilo, da je naša šola slaba; tudi škofu so jo tako ocenili. A še bolj kot ta kritika je oplašilo starše nasilje od strani rdečih. Kajti rdeči so javno govorili in pisali, da je v naši šoli učitelj Chow otroke zlorabljal za protidržavne podvige. Niso pa upali šole v

celoti napadati. Tako je število otrok v šoli padlo na 80. Utrpeli smo tudi izgubo dveh učiteljev: Chow Karla, ki je bil v zaporu, in Ju Vincencija, ki je ob opazovanju komunistične gonje proti misijonu in šoli dobil prve napade blaznosti. Koncem oktobra 1950 je učitelj: Chow Karla, ki je bil v zaporu, in Vincencij sredi noči vstal in začel jokati, tožič bratu, da mu je silno hudo pri srcu. Žalost se takoj spremeni v besnost. Začne mahati z rokami po zraku in vpiti, da na Kitajskem ni nobene svobode več, da je treba Mao-tze-tunga obsoditi na smrt in uničiti vse komuniste, ki so prinesli toliko zla nad kitajsko ljudstvo in Cerkev. Poklicali so zdravnika, ki je Vincencija z injekcijami ukrotil, vendar pa se mu je bledlo še nekaj dni. Nisem še mogel upati, da bo mogel v kratkem začeti učiti. Iskati je bilo treba novega učitelja. Ponudil se je Vincencijev sorodnik Hwang iz sosedne škofije. Prišel je v Ningtu s policijskim dovoljenjem. A na naši policiji so mu dokument vzeli, nekaj zapisali v knjige in ga odslovili brez besede. Šel je spat k bratu Vincenciju nič hudega sluteč. Ponoči so prišli policisti tisto hišo preiskat. Nič ni pomagalo Hwangovo dokazovanje, da se je na policiji javil in prinesel dovoljenje iz svojega glavarstva. Delali so se, kot da nič ne vedo, odkod je prišel. Zaprli so njega in Vincencijevega brata, ki je Hwanga sprejel pod streho. Seveda so tudi vse, kar je Hwang s seboj prinesel, preiskali. Drugi dan so oba izpustili, a očitali Hwangu, da njegovo dovoljenje ni pristno, in zahtevali, da prinese še eno dovoljenje iz glavarstva in policije, če hoče stanovati v Ningtu. A ker je imel med rdečimi prijatelje, je čez nekaj dni prišel nazaj z novim dovoljenjem kot je bilo naročeno. Spet so mu očitali, da je dovoljenje ponarejeno in ga silili, naj se vrne domov. Končno so mu kar priznali, da ne marajo, da bi pomagal tujcem. Vendar se je Kralj nazadnej vdal upajoč, da mu bo prav Hwang Jože, ki ga nisva z g. Wolbankom vzgojila, služil pri izpeljavi načrtov.

Ni se motil. Poleg njega sem dobil za učitelja še enega pogana z imenom Tseng. Spet je kazalo, da se bo šola poživila. Zato so jo rdeči začeli ovirati na drug način. Strogo so predpisali za vse učitelje komunistični tečaj, ki se je vršil vsako jutro od 7—9.30, torej v času ko smo imeli sv. mašo in šolo. Tako so mogli imeti šolarji zjutraj le verouk; popoldne pa ostale predmete. Otroci so se tudi temu urniku privadili in prišli v enakem številu; le še več razlage katekizma so bili deležni. Rdeči so videli, da so se urezali. Zato so kar nesramno zahtevali skoraj vsak drug dan učitelje še za popoldne in sicer ravno v času, ko je bil šolski pouk. Za nekajkrat sem pristal in sva z g. Wolbankom sama učila otroke. Naslednji teden sem pa protestiral, češ da še nisem videl države, ki bi uradno uporabljala učitelje cel dan zase in pustila šolobvezno mladino brez pouka. Odločno sem se potegnil za šolsko izobrazbo otrok. So popustili. Učitelja Tsenga so odslovili, ker je bil svoj čas nacionalistični oficir. Ostala dva sta pa morala le vsako jutro na dvourni tečaj. Tam so ju ščuvali proti misijonarjema in želeli, da bi midva ne imela pri šoli nič besede.

šolski nadzornik sam je začel vohuniti okrog šole, prišel enkrat brez trkanja v šolo k g. Wolbanku, ki je užil nekatere dečke izven šolskih ur petje. Enkrat je pa celo pred kuhinjo zavil, ker je videl tamkaj nekaj mladih fantičev. Če ne bi bil že prej vedel, da je šolski nadzornik, bi bil mislil, da je kak razbojnik iz hribov, tudi obnašal se je grše kot naši gorenjski hlapci. Bil je silno strupen komunist, ki mi je že pred meseci priznal, da bodo iztrebili iz šolske vzgoje vpliv sleherne vere. Učiteljem je v začetku decembra prepovedal pomagati nama pri širjenju vere. Hotel je, da poleg nekaj ur šole učitelji delajo le za rdečo vladu. Zato jih je iskal često v župnišču in na domu.

Učitelja Hwang in Peter, ki sem ju še obdržal za šolo, sta končno terorju podlegla. Dva učitelja sem pa razrešil učiteljske službe in sta pomagala v cerkvi in pri ostalih verskih akcijah. Učitelja sta se res tako zbala načelnika šolskega odbora Changa, da mi nista upala več pomagati ne v cerkvi ne pri mladini izven šole. Šolski odbor je skušal preko njih spremeniti šolo v komunistični propagandni odsek. Pošiljal mi je politične in vojaške novice na letakih, ki naj bi jih nabijal na stene šole, a so šli vsi v koš. Ko smo za božič 1950 še priredili akademijo, mi učitelja nista upala več pomagati, tako sem moral sam z otroki pripraviti igrice, g. Wolbang pa petje. Tako je za božič še zaplapolal med mladino ogenj navdušenja in so kristjani prišli v precejšnjem številu k maši, ki je bila že ob 6 namesto ob polnoči. Tudi so navdušeno prepevali "Sveto noč" v kitajskem jeziku po našem napevu. Jaslice so bile zelo lepe; celo komunisti so jih prišli občudovati. Zdelo se je, da bomo le premagali vsa nasprotovanja. Javilo se jih je spet nekaj za krst, a sem zaradi razmer vse odložil na veliko noč.

A takoj po božiču je šolski nadzornik hotel izpeljati v naši šoli vsa načela, ki so veljala tudi za druge šole. Mladina naj bi se s plesi in petjem pripravila za 1. januar in v sklopu drugih šol šla protestirat proti ameriškemu imperializmu in za naprednost katoliške Cerkve po vzoru protestantov, ki so v velikem številu sprejeli ponujeno roko rdeče vlade v Peking. Učitelja so prisilili, da sta napisala dva ogabna plakata zoper Amerikance in v pohvalo "naprednih" protestantov. A ker me nista več obveščala, kaj delata na tečaju pri komunistih, nisem za vso stvar nič vedel. Hudo mi je bilo za učitelja Petra, ki mi je bil še do zadnjega tako zvest, pa se je prav zadnji mesec popačil, učitelj Hwang, star katoličan je pa zavedno šel v rdečo smer in se je mislil pri meni na račun Cerkve izžolati za komunističnega učitelja in mi je celo Petra zavajal. Tik pred novim letom je šolski odbor poslal predavati strupenega komunističnega učitelja našim šolarjem. Govoril jim je, da so vsi Amerikanci tatovi in nečistniki, in se mi vsilil za učitelja plesa; a sem ga odločno odklonil in udaril po mizi, da on nima v naši šoli nobene besede več. Tudi g. Wolbang mu je krepke povedal, ko je vpršil njega otroke vprašal, če se žele učiti komunističnega plesa, pa so vsi odgovorili, da ne. Bled od jeze je učitelj odšel, a že čez dva dni prinesel nov

dekret, da je nastavljen na naši šoli za petje in ples.

Se pred novim letom sem moral v 3 izvidih natanko popisati več formularjev za pokrajinsko vlado v Nanchangu. Popis je šel v podrobnosti: zgodovina župnije Ningtu, nje razvoje, kristjani po poklicu in številu, itd. Dalje, kaj mislim o bodočnosti; kakšne metode izbiramo pri delu, kakšni so uspehi, kakšen nazor imamo glede dela? Tole sem izpovedal: "Pomanjkanje dobrih delavcev, pomanjkanje denarja; tudi banditi nam ovirajo delo." Oddal sem že na pošto, ko me pride brat učitelja Vincencija prosit, naj zadnji stavek prečrtam, ker me bodo gotovo rdeči zaprli, češ da sem jih imenoval bandite. A sem odgovoril: "Kar sem pisal, sem pisal. Če obrnejo stavek nase, tudi prav, saj nam res zavirajo delo, še bolj kot pravi roparji po hribih." Sploh sem videl, da so me zadnje dni hoteli že vsi terorizirati. Zvesto so hlapčevali rdečim, le misijonarju so si upali vse reči, ker so vedeli, da kat. Cerkev ne zapira in ne ubija kot delajo komunisti.

X. ZADNJE DEJANJE

Prišel je prvi januar. Spet so rdeči zbobnali mladino na ulice. Spet so plesali in vpili po cestah 3 dni. Šolski odbor je ukazal učitelju Hwangu, naj nalepi pred župniščem na steno ona 2 letaka, ki sem ju omenil, da sta ju napisala naša učitelja. Učitelj Peter je opozoril Hwanga, naj vpraša mene, če sme, a je odvrnil: "Gospod bo gotovo prepovedal. Nalepim, saj bo g. Kopač itak plakata takoj strgal s stene." Ko je bilo že nalepljeno, mi pride sporočiti učitelj Peter, kaj se je zgodilo. Plakatov se nisem dotaknil, ker sem vedel, da bi me čakal zapor, če bi jih bil strgal s stene. Pač pa sem učitelja Hwanga takoj odslovil iz šole. Učitelj je šel brž poročat rdečim, kaj sem storil z njim, in se jim je ponudil v službo; a so mu rekli, da se mora prej izžolati v komunistični šoli, šele potem ga lahko sprejmejo za učitelja. Grozil mi je še, da mu moram dati denarja za vožnjo domov; a sem odklonil, ker je že mesec dni delal le za rdeče; plačal sem mu do dne, ko je razobesil plakat. Tudi mladina ga je obsojala, zato se je brez slovesa užaljen vrnil domov. Učitelj Peter je vlekli šolo še en teden, dokler je nisem 7. januarja 1951 ukinil v posvetu z g. Wolbankom in s tem preprečil sodelovanje naše šole s komunisti. Zmagali smo in nismo prelomili načel, a stala nas je ta odločitev mnogo: ZAPLENITEV VSEGA CERKVENEGA IMETJA IN OSEBNEGA IMETJA; ZASEDBA MISIJONA IN ŠOLE PO VOJAŠTVU IN KONČNO IZGON. Zadnje dni je bilo kakor v peklu. Glavne dogodke iz teh dni je popisal g. Wolbang. Moj zadnji apostolat je bila priprava šestletne deklice na prvo sv. obhajilo. Mislim sem jo pripraviti na prvo sv. spoved in obhajilo za veliko noč, a nje mati in glas vesti sta me silila, naj pohitim, da ne bo prepozno. Z g. Wolbankom še nisva vedela, da je čas izгона napočil. V nedeljo 28. januarja 1951 je g. Wolbang imel še kratko pridigo, jaz pa sem šestletno deklico spovedal in popeljal k obhajilni mizi. Bila je to najina zadnja nedelja na Kitajskem. Takoj drugi dan je Kralj

Slovinci v tujini ob misijonski nedelji

Pred vsem po zaslugi pokojnega "očeta slovenskega misijonstva" univ. prof. dr. Lamberta Ehrlicha smo Slovenci zadnjih 25 let življenja v domovini vsakoletno Misijonsko nedeljo lepo praznovali in s tem izpolnjevali željo Cerkve in naročilo misijonskega papeža Pija XI., da se vsaj ta dan oči vseh vernikov dvignejo in ozro po širnem svetu, ki ga je še treba osvojiti za Kristusa.

V domovini v današnjih razmerah kajpada o praznovanju Misijonske nedelje, vsaj kar zadeva zunanje slovesnosti, domala ni govora. Zato je gotovo primerno, da se vsaj mi, ki smo na tujih, svobodnih tleh, na Misijonsko nedeljo poklonimo pionirjem krščanstva, graditeljem Cerkve, misijonarjem, da z vesoljno Cerkvijo mislimo, molimo, darujemo in žrtvuemo za misijone v imenu celega naroda, da se ogrejemo za še izdatnejše misijonsko sodelovanje v bodoče.

Slovenski misijonski odsek, ki skuša med rojaki v izseljenstvu ohranjati in dvigati misijonsko zavest ter organizirati vsaj minimal-

no njih misijonsko sodelovanje, zlasti v pomoč slovenskim misijonarjem, je letos svojo akcijo za praznovanje Misijonske nedelje med izseljenci že bolj na široko zasnoval in tudi izvedel.

Izdal je namreč poseben PRILOŽNOSTNI MISIJONSKI LIST "MISIJONI", kakor ga je bila izdajala do komunistične revolucije škofijska misijonska pisarna. List je v besedi in sliki prikazal svetopisemski oris misijonstva, kakor se izraža v knjigah Stare zaveze, v Kristusovih besedah, v pisnih apostolov, zlasti sv. Pavla, in drugod. Opozoril je na važnost misijonske akcije zlasti v današnji svetovni borbi za osvoboditev človeštva, povdaryl, da so slovenski misijonarji naši zastopniki na bojni Kristusovi fronti, in nas spomnil na načine, kako pri misijonstvu sodelovati. Zadnja stran pa je prinesla nebroj anekdot in najnovejših vesti iz najrazličnejših krajev in področij misijonskega delovanja v svetu. Okusno dvo-baravno tiskan na dobrem papirju in deljen le proti prostovoljnim prispevkom je bil list

pripeljal v mojo sobo veliko komunistično barabo iz Nanchianga. Razložil sem mu, kako nepostavno krajevne oblasti z nama delajo in kako zločinsko so nama vse zaplenili, da si so Maotcetungovi zakoni vse drugačni. Od provincialne oblasti poslani banditi, ki je sličil levemu razbojniku na križu, je stopil na prste in siknil vame tri besede: "TI SI NAZADNJAK, ODERUH IN DIVJAK." Nasmehnil sem se in dejal: "BORIM SE ZA RESNICO IN PRAVICO, ZATO SEM SAMO V VAŠIH OČEH NAZADNJAK, PRED BOGOM SEM PA NAPREDNJAK. VI RESNICE NE PRENESETE, KER STE IZ HUDIČA, KI JE OČE LAŽI IN UBIJALEC. UBIJTE ME, PA TE USTNE NE BODO VEČ MOGLE GOVORITI RESNICE, KI JE VI NE PRENESETE." Kralj me je čudno divje gledal, od provincialne oblasti poslani ogleduh ga pa vpraša: "Ali vam ta misijonar vedno tako odgovarja?" Kralj pritrudi. Jaz pa obrnem vse v šalo. Popeljem jih po stopnicah v prvo nadstropje in rečem: "SEDAJ SMO PA VSI NAPREDNI, KER GREMO KVIŠKU," kajti kitajski znak za 'naprednost' je isti kot za glagol 'gori iti'.

IZGON

Naslednji dan sva dobila izgon, ki ga je prišel sporočiti najin sovražnik in glavni junak v borbi z nama — Kralj, načelnik policije. Dejal sem mu: "Toliko sem molil zate, da bi se spreobrnil, na ni nič pomagalo." Nejevolino je odvrnil: Moli zase, zame ni treba moliti." Vpričo vojakov mu še rečem: "Čelo leto si nama delal zlo in sedaj naj zaradi tvojih zločinov zapustita Kitajsko. Rajši naju ubijte, da ne bova več mogla govoriti o vaših zločinih." Povesil je glavo in kar iskreno priznal: "Saj bi vaju rad ubil, a ne smem, ker mi je dano povelje, naj vaju živa izpeljem iz Kitajske, ker so vajina imena zabeležena v tujini."

Zvečer mi je dal 10 minut časa za "pokanje" stvari. Kljub temu, da sem vedel, kako me sovraži, mi je Bog dal ljubezen do njega. Iskreno sem mu dejal: "Najbolj bom vesel, ko se vrnem na Kitajsko, če zvem, da si se spreobrnil in postal goreč katoličan kot nekoč sv. Pavel." Trpko se je nasmehnil in dejal: "Če se vrneš nazaj, boš gotovo samo to želel, da me oblasti poiščejo in ubijejo." Nervozno me je gledal in odkimaval z glavo, ko sem mu zagotavljal, da ga dnevno priporočam sv. Tereziki, ki je že toliko grešnikom izprosila spreobrnjenja.

31. januarja zjutraj je napačil dan izгона. Kralj je prišel kot zmagovalc. Že prejšnji dan mi je zapečatil sobo. Sedaj naj mu izročim še ključke cerkve in župnišča. G. Wolbanka je šel ključke pred menoj na kolodvor. Čeprav je slavil zmagoslavje, je bil ves potrft, nenaspan in zamišljen. Ko sem mu izročil ključke, se mu je roka tresla. Polomljen kovčeg, ki sem ga imel, je dal nesti vojaku. Dovolil mi je še slovo od služkinje Jüeyng, ki je vsa objokana stala pri vratih kuhinje. Ko me je hotela spremiti na cesto, jo je vojak udaril s kopitom in sunil, da se je sesedla na tla in bridko zajokala. Kralj je nemo stopal ob meni, ko sem odhajal iz župnišča. Pes Laisi mi je ob cesti mahal z repom in me tako milo gledal. Potrepljal sem ga rekoč: "Zvesto čuvaj naš misijon in kmalu nasvidenje." Zunaj župnišča se je zbralo več kristjanov. Pokleknilj so in do kolodvora so mi prinašali darove. Tam me prejeli od mene zadnji blagoslov. Med potjo je čakal že g. Wolbank ves obložen z darovi vernikov. Kralj naju je nemiren prisilil na avto in srepo gledal na najbolj zveste mladce, ki so stali ob avtu in nama mahalj v pozdrav, dokler avto ni odbrzel. Odhajala sva iz Ningtija kakor premaganca in vendar kot zmagovalca. Tudi Kralj je to čutil.

JANEZ KOPAČ CM

povsod zelo lepo sprejet, naravnost z občudovanjem. Tiskan je bil v 4.000 izvodih in razpisan prav med vse izseljence po svetu kakor tudi v Slovensko Primorje, in sicer tako, da so ga domala vsi imeli že za Misijonsko nedeljo. S tem listom ze je Slovenski misijonski odsek dosegel, da smo se vsi rojaki na svobodni povezali v enotni misli na problematiko širjenja Cerkve, osvajanja sveta za Kristusa v današnji odločilni dobi. Gotovo bralci tega lista niso ostali samo pri mislih, ampak so pod njeega vplivom tiste dni tudi več molili in zrtvovali za misijone, in če je resnično tako bilo, se je Slovenskemu misijonskemu odseku ta nemajhni propagandni napor in strošek bogato izplačal.

Je pa Slovenski misijonski odsek letos že na drug način skušal povezati rojake po svetu v enotni misli za Misijonsko nedeljo: S ČLANKI MISIJOVSKEGA ZNAČAJA, ki jih je poslal sledečim SLOVENSKIM LISTOM V OBJAVO. "SVOBODNA SLOVENIJA" je prejela članek prelata dr. Odarja "Misijonska nedelja", "OZNANILO" pa je objavilo več drobnih misijonskih misli. To v Buenos Airesu. Izven Argentine sta na Koroškem prejela "NAŠ TEDNIK" članek o dr. Lambertu Ehrlichu, "VERA IN DOM" pa članek: "Kaj moram vedeti o misijonih"; v Slovensko Primorje je bil "DEMOKRACIJI" poslan članek "Kulturni pomen misijonstva", "KATOLIŠKEMU GLASU" pa članek o važnosti Cerkve za narodnost pod misijonskim vidikom. Istemu listu je bil poleg tega poslan v objavljanje še daljši sestavek misijonarja g. Janeza Kopača CM o tem, kako so se kitajski katoličani žrtvovali za naša dva misijonarja v borbi s komunisti. Končno je bil poslan za rojake v USA "AMERIŠKI DOMOVINI" daljši potopis g. misijonarja Wolbanka: "Kako so naju izgnali". Dva izmed najvidnejših predstavnikov-laikov slovenskih starih in novih naseljencev v USA Anton Grdina in dr. Valentin Meršol, pa sta za Misijonsko nedeljo v istem listu objavila skoro pol strani obsegaajoč članek s pozivom k misijonskemu sodelovanju. Sama od sebe je pa objavila prav lep članek o socialnih problemih v misijonskih pokrajinah "DRUŽABNA PRAVDA". V Buenos Airesu izhajajoči dvomesečnik "SLOVENSKA BESEDA" pa itak v zadnjih številkah objavlja dragoceno misijonsko gradivo: sestavek prof. dr. Jakliča o Baragi kot kulturnem delavcu. —

Poleg te splošne propagandne akcije za rojake po svetu je imel Slovenski misijonski odsek še posebno skrb, da bi se letošnja Misijonska nedelja zlasti LEPO PROSLAVILA V VELIKEM BUENOS AIRESU, kjer živi največja skupina begunskih naseljencev in je versko, kulturno življenje najbolj cvetoče. Sodeloval je s č. č. gg. dužnimi pastirji, da se je misijonska misel in molitev pri službi božji dopoldne kar najbolj poudarila. Za popoldne pa je povabil vse rojake iz raznih središč k SKUPNI MOLITVENI URI za misijone in k njej sledeči MISIJOVSKI PROSLAVI. Oboje se je vršilo pri gg. salezijancih na Belgrano v Buenos Airesu. Ob 17 je vodil molitveno uro, v katero je vpletel prav bogat govor o potrebnosti molitve za misijone, univ.

prof. dr. IGNACIJ LENČEK. Ob 16 pa je v dvorani najprej imel slavnostni govor rektor slovenskega semenišča prelat dr. ALOJZIJ ODAR, ki je povdaril in od vseh strani osvetlil aktualnost misijonske akcije v vseh, tudi v današnjih in naših razmerah in časih, narkar je predsednik slovenskega misijonskega odseka g. MARJAN LOBODA podal poročilo o delu odseka v preteklem misijonskem letu. Urednik "Katoliških misijonov" in voditelj Slovenskega misijonskega odseka č. g. LADISLAV LENČEK CM pa je podal v skoro 100 skioptičnih slikah oris življenja in dela vseh slovenskih misijonarjev po svetu. Vsa prireditvev je v izrednem redu potekla v popolno zadovoljstvo tako prirediteljev kot številnih navzočih rojakov, ki so se vabilu na proslavo veliko obilneje odzvali kot lansko leto, kar je vsekakor ugodno znamenje za razvoj misijonske misli med nami.

Na samo Misijonsko nedeljo je Slovenski misijonski odsek začel tudi z OBNAVLJANJEM ČLANSTVA DRUŽBE ZA ŠIRJENJE VERE, katero akcijo bo nadaljeval, dokler bo potreba, da se pobere članarina za leto 1952 od starih članov (pri čemer se jih vzpodbuja tudi k redni molitvi) in da se pridobi še kar največje število novih. V letu 1951 je bilo članov DŠV okrog 800, od tega nad 600, ki so poravnali članarino, h čemer so nam na vrhovnem vodstvu DŠV za južnoameriške države, Argentino in sosednje, častitali, kar naj zlasti člani DŠV, pa tudi vsi ostali rojaki s svetim ponosom vzamejo na znanje.

TUDI V MENDOZI so proslavili rojaki Misijonsko nedeljo. Pri slovenski pridigi se je povdarjala DŠV, katero bodo po Misijonski nedelji živahno obnavljali. Popoldne so pa imeli molitveno uro za misijone ob lepi udeležbi. Razpečali so okrog 100 izvodov lista "Misijoni" in prodali v nekaj dneh 21 življenjepisov "Baraga".

V GORICI so imeli za Misijonsko nedeljo redko srečo, da se je tiste dni tamkaj mudil od kitajskih komunistov izgnani misijonar č. g. JANEZ KOPAČ CM. O svojem misijonskem propagandnem delu sam tole poroča:

"Bil sem povabljen, da vernike malo razpčložim za misijone in misijonsko nedeljo. Hitro sem šel na delo. V OBEH SLOVENSkih LJUDSKIH ŠOLAH sem že imel skioptično predavanje o Kitajski in kitajski mladini. Prav tako tudi pri dijakih v ALOJZJEVIŠČU. V sredo zvečer sem imel PRI KULTURNEM VEČERU poldrugo uro dolgo predavanje o Kitajski. Dvorana je bila polna in so z zanimanjem poslušali. Za uvod so me pa takoj prvi dan povabili na božjo pot na STARO GORO, kjer sem imel za Slovence mažo in marijansko-misijonsko pridigo. Jutri priredi DEKLIŠKA MARIJINA DRUŽBA misijonsko akademijo (misijonska nedelja!); mene so naprosile za poluren misijonski govor. Jutri zjutraj bom imel v DVEH FARNIH CERKVAH slovensko misijonsko pridigo, nato še v TREH ŽUPNIJAH NA DEŽELI skioptično predavanje o Kitajski."

SLOVENSKI MISIJOVSKI ODESK

OČETOM IN MATERAM

Kako premagaš otrokovo trmo

Mnogo skrbi povzroča staršem otrokova trma, ki se v večji ali v manjši meri prej ali slej pojavi pri vsakem otroku. Zlasti je pogostna okoli 3.—4. in 13.—16. leta. Često postane celo nekaj trajnega in more preprečiti uspešno vzgojo. Zato je zaskrbljenost staršev zaradi otrok upravičena.

Zgrešeno bi bilo, če bi zaradi trme starši otrokovi volji popuščali. Enako bi bilo zgrešeno, če bi skušali otrokovo trmo streti s silo, s telesnimi kaznimi, ker bi te mogle povzročiti na otroku usodne nasledke, kakor smo to omenili v odstavku o telesni kazni. Otrokove trme pa vzgojitelji tudi ne smejo prezreti niti dopuščati. Kajti maščevalo bi se nad njimi in nad otrokom. Kaj storiti?

Če hočemo otrokovo trmo premagati mirno, brez hudih nasledkov, moramo najprej **ODKRITI VZROKE TRME IN JIH ODSTRANITI**. Tako bo prenehala trma sama po sebi. Spoznati resnično vzroke za trmo pa ni vselej lahko. Temeljito je treba poznati otroka, pa tudi sam sebe in svoje vzgojno delo. Kajti največkrat povzročiti otrokovo trmo vzgojitelj sam. Poglejte nekatere najpogostejše vzroke! Vse, kar bomo povedali o tem, velja za otroke zgodnjih let, zlasti pa še za dozorevajoče mlade ljudi.

1. TRMO ČESTO POVZROČI ŽE OTROKOVA NARAVA SAMA. A ČE SE TRMA USTALI, NOSIJO KRIVDO ZA TO VZGOJITELJI SAMI.

a) Okoli tretjega ali četrtega leta se začne otrok **ZAVEDATI SAM SEBE, ZAČNE MISLITI VEČ NASE**. Hoče, da tudi drugi mislijo predvsem nanj, želi si mnogih pozornosti, posebne dobrote. A če ima n. pr. manjšega brata ali sestrico in vidi, da se starši bolj zanimajo za te, ga to zelo boli. Zapre se vase, odtuja se staršem, ne zaupa jim. Začne pasti trmo. Zato bodi posebej še v teh letih dober s svojim otrokom, zanimaj se zanj, rad mu pokaži svojo ljubezen. A nikdar ga ne razvajaj v ničemer. Ko moraš skrbeti bolj za njegovega mlajšega brata ali sestrico, lepo mirno pojasni svojemu tri ali štiriletniku, da je on zdaj že velik, da si v mnogem pomaga lahko že sam, da pa je njegov mlajši bratec (se-

strica) še ubožec, ki si sam ne more pomagati nič. Zato je pač treba bolj skrbeti zanj, čeprav imaš enako rad tudi njega. Otroka tudi lepo povabi, naj kot večji tudi sam lepo skrbi za brata in mu pomaga. Tako se bo čutil važnega, pomembnega, ne več odrinjenega in zapuščenega. Važen vzrok za trmo je s tem odpravljen.

Okoli 13.—15. leta začne mlad **ČLOVEK DOZOREVATI**. Močno se razvija telesno, nagleje kot sicer tudi duševno. Poln je občutja moči, v njem **RASTE SAMOZAVEST, VOLJA PO SVOBODI IN NEODVISNOSTI**. TA težnja so naravna in lepa, so nujen pojav zdravega duševnega razvoja, če vzgojitelji teh teženj ne upoštevajo, ampak jim nasprotujejo kot nečemu, kar je slabo, otroku v škodo, se v njem vse upira. Svoboda in neodvisnost so mu najvišje vrednote, zato jih brani zoper vsakogar, in če ne more ali si ne upa drugače, pase trmo. Zato spoštuj v doraščajočem človeku željo po svobodi in neodvisnosti! Zapuj mu, a skrbi, da bo vsega tega tudi vred in da mu ne bo v škodo. Kako to doseči, o tem bomo govorili navedenemu v naslednjem letniku.

Otrok v letih dozorevanja čuti v sebi vse **POLNO NEJASNOSTI IN TEŽAV**. Sam sebi je često uganka. Zato si želi dobrote in razumevanja bolj kakor kdaj koli poprej. Če tega ne najde pri starših, se zapre vase, se odtuja in upira, kjer le more; s tem hoče dati duška svojemu razočaranju, pa tudi ponosu, volji po svobodi in neodvisnosti.

b) Često povzroči trmo tudi kaka **ZMOTNA IDEJA**, za katero se razvname. To se more zgoditi predvsem pri dozorevajočem otroku. Kajti zlasti on po svoji naravi išče nekaj novega, velikega, išče ideale za svoje življenje. Če ima kako idejo za pomembnejšo kakor so nasveti staršev in poslušnost njim, če jo ima za pomembnejšo kakor je bolečina, povzročena s kaznijo, vztraja pri svoji ideji kljub vsem opominom staršev in kljub vsem bolečinam, ki mu jih povzročijo kazni.

Če je doraščajoči otrok trmāst zaradi zmotne ideje, za katero se je fāznel, njegovo trmo

morež premagati s tem, **DA ZMOTNI IDEJI VZAMEŠ POMEMBOST IN PRIVLAČNOST.** A to skušaj doseči z mirno stvarno razlago, nikdar pa ne s smeženjem ideje ali otroka. Kajti s tem bi dosegel ravno nasprotno. Pri razlagi upoštevaj zlasti tiste nagibe, o katerih veš, da na otroka močno vplivajo.

c) Že po svoji naravi hoče otrok že zelo zgodaj **UVELJAVITI SVOJO VOLJO.** Zaradi naravnega nagnjenja k udobnosti mu je poslušnost često neprijetna, doraščajočim je celo znak manjvrednosti, omejevanja svobode. Zato se skuša volji vzgojiteljev upreti. Če se mu to kdaj posreči brez hudih nasledkov, se upre zopet in zopet. Čim večkrat se mu posreči, tem večkrat se upre. Končno sploh ne uboga več. Postane trmast po krivdi vzgojiteljev, ki so popuščali od svojih upravičenih zahtev ali pa so od svojih nepremišljenih zahtev popustili morali.

č) Čim bolj otrok dorašča, tem bolj **SI ŽELI SAMOSTOJNOSTI.** To je zahteva zdrave narave. Sam hoče vršiti vse, kar zmore. Če ga starši pri tem ovirajo, če ga hočejo n. pr. nositi, ko že lahko hodi, mu hočejo sami odločati igro, ki si jo že sam lahko izbere, mu ne puste nobene samostojnosti pri delu ali pri igri, čeprav bi bila brez škode zanj, se v otroku, zlasti v doraščajočem, vse upira. Začne nasprotovati in se upirati tem bolj, čim bolj dorašča, čim bolj je zdrav in bister in čim bolj vzgojitelji omejujejo njegovo samostojnost. Upira se na tudi tem bolj, čim bolj si domišlja, kako zelo je že sposoben za vse. Zato so navadno zelo trmasti tisti otroci, katerim starši ne dovolijo nobene samostojnosti, in tisti, ki jih starši na vse pretege hvalijo, morda celo v njihovi navzočnosti.

d) Trmo povzroča često tudi **ČUSTVO MANJVREDNOSTI,** ki ga v otroku more povzročiti telesna ali duševna hiba, ali pa nepremišljeno ravnanje vzgojiteljev.

Telesno ali duševno zaostali otroci so često močno zagrenjeni, zlasti če, če jim drugi dajo čutiti, da niso enakovredni, ali če jih ponižujejo. To rado povzroči pri zaostalih nekako zaroto, da se hočejo na vsak način odlikovati vsaj na tem ali onem področju, ki jim je dostopno in kjer upajo doseči kaj pomembnejšega. Z vsa silo se zato hočejo udeleževati na tem področju, drugo delo in druge dolžnosti pa opuščajo in so nedostopni za vsako besedo, ki nasprotuje njihovim mislim. Često postanejo v svoji zagrenjenosti tudi zlobni, se hočejo odlikovati v slabem, dobremu pa trmasto nasprotujejo, kjer le morejo. Zato bodi do otroka, ki je duševno ali telesno zaostal, še posebej zelo dober. Z velikim razumevanjem in potrepljivostjo mu odkrivaj področja, kjer lahko tudi on veliko doseže, in mu dopovej, da more postati velik zlasti po svoji dobroti in zvestobi v malem itd. Dajaj mu pogum.

Čustvo manjvrednosti pa morejo povzročiti tudi starši sami z neprevidnim ali celo krivičnim ravnanjem, če so n. pr. do bolj nadarjenih ali bolj prikupnih ljubeznivejši kakor do manj nadarjenih ali manj prikupnih; če neopravičljivo dajejo prednost mlajšim pred starejšimi ali narobe; če enega radi hvalijo, drugega neopravičeno raje grajajo, če enemu

vse dovolijo, drugemu ničesar ali premalo; če so mlajši brez zadostnega varstva pred starejšimi itd. Čustvo manjvrednosti povzroče starši često zlasti v dekletih, če v družinskem življenju dajejo prednost fantom; če večjo skrb posvečajo fantovi izobrazbi, dekletovi pa le malo; če govori mati le o fantu, o njej nič; če stavijo vse upe le nanj, nanjo le malo; če fanta n. pr., ko joka, karajo, češ: "Vedeš se kakor dekle." Čustvo manjvrednosti povzroči dekletu tudi to, če opazuje fantov pogum, telesno moč, pretepaškega duha in zaradi napačne presoje podcenjuje svojo deklisko naravo in nežnočutnost. Zlasti pa raste čustvo manjvrednosti pri dekletih v tisti družini, kjer je mati kakor brezpravna. To čustvo manjvrednosti more dobiti božestne izrveze tudi v zunanjem razmerju do staršev; povzroča podobno trmo in upornost kakor pri telesno ali duševno manj razvitih.

2. V MNOGIH PRIMERIH PA TRMO OTROK POVZROČIJO POVSEM LE VZGOJITELJI S SVOJIMI NAPAKAMI PRI VZGOJI.

a) Trmo otrok povzroči **NALAGANJE PRETEŽKIH DOLŽNOSTI.** Prav je, da otroka počasi navajamo k resnemu delu, a če mu nalagamo pretežko delo, otrok z delom morda poskuša, a ko vidi, da ga ne zmore, se začne dela bati in se mu izmika; če ga skušamo prisiliti k spolnjevanju pretežke dolžnosti, otrok morda začne jokati, cepetati, se vrže na tla in tako ugovarja zoper pretežko zahtevo. Če staviš ponovno na otroka pretežko zahtevo in pri njej vztrajaš, se bo zaradi tega ponovno uprl; polagoma se bo začel upirati tudi lahko zmogljivim delom in dolžnostim. Postal bo neubogljiv in trmast po naši krivdi.

b) Prej ali slej postane **TRMAST TUDI VSAK RAZVAJEN OTROK,** ki mu vzgojitelji v vsem le ustrezajo, mu z vsakim naporom prizanašajo, mu življeje čez mero lajšajo. Želje in zahteve takega razvajenca rastejo iz dneva v dan do tiste meje, preko katere tudi najpopustljivejši vzgojitelji ne morejo. In ko mu končno kaj odrečejo, otrok gleda ves začuden, kako je mogoče, da bi ne obveljala njegova volja. Svojo voljo hoče zdaj uveljaviti s silo, postane trmast po krivdi vzgojiteljev, ki so ga razvadili.

c) Otroci si že od zgodnje mladosti **ŽELI OBILO VESELJA.** Če mu ga vzgojitelji ne nudijo, ne omogočijo, ampak nasprotno mu ga onemogočajo, nad njim vedno vro, ga grajajo, mu ne priznajo nobene vrline itd., postane zagrenjen in do njih nezaupen, zato se tem teže pokori in tem laže in gotoveje upira njihovim zahtevam. Otroci kažejo trmo tem bolj, čim manj je v družini sonca in čim več je neviht in groma.

č) Otrokovo trmo često povzroči tudi **KRIVIČNA OBSODBA ALI KRIVIČNA KAZEN, BREZSRČNO ALI PRESTROGO RAVNANJE, ZLASTI PA SMEŠENJE PRED DRUGIMI,** posebno pred sovrstniki ali starejšimi. V otroku more povzročiti trmo tudi spoznanje, da se je komu drugemu s trmo posrečilo to ali ono, česar sam ne more doseči niti s pridnostjo niti s prošnjami.

d) Otroka more napraviti trmastega tudi **KAKA POVSEM NEPRIČAKOVANA ZAHTEVA.**

FANTOM IN DEKLETOM

SPOŠTOVANJE DEKLETOM

“Kako boš mogel ceniti ženo, če ne spoštuješ dekleta?”

Jih vidiš tukajšnje fantine, kako postajajo ob hišah, na vogalih, čuješ njihove opazke, pozvižge mimoidočim dekletom!

Kako se ti zde ti “fantje”? Kajne, kako “korajžni” so!

Sprva se nama je čudno zdelo vse to in pomilovala sva te uboge prostake. Danas pa to nama ni več novo; pomilujeva jih pa še vedno. Jih li res? — Ali pa se nisva morda že tudi mišva privadila temu vedenju?

Si se že kdaj spozabil, da si se spodtaknil tudi ti ob dekletu, ki je šlo mimo tebe? Se ni li tudi tebe oklenil oni nizkotni pohlep, da si

oblajal dekletu, kot to delajo tukajšnji pobalini? — Ne zato, ker ti je bila všeč za ljubezen, — za greh si jo pozelel — —!

Ne, dragi brat, to ni za naju! Prenizkotno, preprostaško je to!

Nočeva takega fantovstva! To je pobalinstvo, brez značaja, brez dostojanstva, brez časti in — brez Boga!

Bodiva neodjenljiva v svojem fantovskem viteštvu, saj ga podpira Kristus, ki je v Mariji povzdignil dekletu in ženo ter ji dal čast in dostojanstvo.

Ne, nama ne sme biti dekletu predmet opazk in uživanja, kot to mislijo “fantje na vogalih”.

Ona je poklicana za vse lepšo, vzvišeno nalogo. Bog je položil vanjo svoj blagoslov; dal

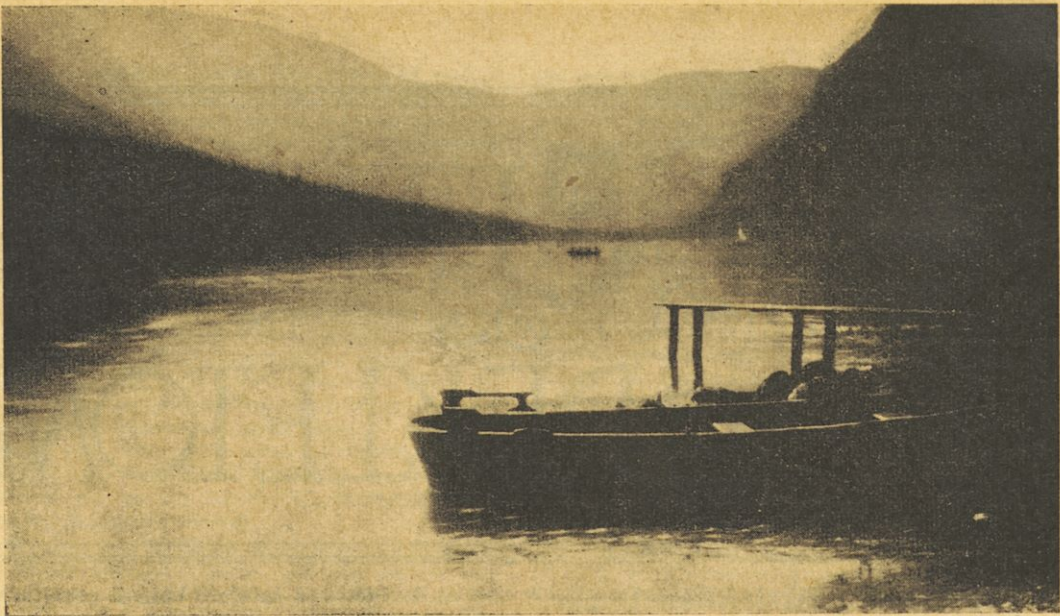
VA; otrok je n. pr. prej pri jedi vedno sedel v materinem naročju, zdaj ga pa mati nepričakovano, brez vsakega predhodnega pojasnila posadi na stol z naročilom, naj sedi in je sam. To je za otroka bila prenapla sprememba. Zato se ji često upre, joka, cepeta, noče jesti. Ali pa n. pr. mati otroka z vozičkom vozi ali ga nosi na sprehođ; otrok je doslej še vedno v vozičku ali v naročju udobno sedel. Nepričakovano, brez vsakega predhodnega pojasnila, ga mati postavi na tla z naročilom, naj gre peš. Saj bi otrok morda že lahko šel. A naročilo je prišlo prehitro, otrok nanj ni bil pripravljen, zato se mu zdi pretežko. Upre se, joka, vrže se na tla. Začó naj mati otroka na prelom s kako navado pripravi s primerno spodbudno besedo, da bo otrok spremembe vesel in nanjo ponosen.

3. Zgoraj Povedano nam že tudi odgovori na vprašanje, kako najlaže preprečimo oziroma premagamo otrokovo trmo.

a) Preprečimo jo s tem, da se varujemo vsake napačne in vsega, kar more trmo povzročiti. Zato se pri vzgoji skrbno varujemo zgoraj omenjenih napak. Oskrbimo sami otroku to, kar nujno potrebuje in do česar ima pravico, nikdar pa mu ne dajamo tega, kar hoče izsiliti z jokom ali s trmo.

b) Če se pa trma že pojavi, poiščimo vzrok. Morda je vzrok v otrokovi starosti ali pa, kar je veliko bolj verjetno, v našem ravnanju. VARUJMO SE TOREJ V BODOČE TE NAPAČE. A tudi otroka, zlasti starejšega, ko se kuja, povsem mirno POUČI, KAKO NAPAČNO JE NJEGOVO POČETJE, ter ga na to pusti pri miru, pa naj se še tako joka ali kuja. Ko trma popusti, mu še enkrat mirno, dobrohotno, jasno a kratko nazorno pokaži, kako smešno je bilo njegovo vedenje. Pri najhmem otroku zlahka preмагаš trmo zlasti s tem, da njegovo POZORNOST KRATKO IN MIRNO OBRNEŠ NA KAK DRUG PREDMET, delo ali igro, ki ga zanima in veseli. S tem zaposliš njegovega duha, odtegneš njegove misli proč od vzroka trme in trma zato popusti.

NIKDAR PA NE SKUŠAJ OTROKOVE TRME “STRETI” S TELESNO KAZNIJO ALI S SVOJIM TRMASTIM VZTRAJANJEM PRI KAKI NEOPRAVIČENI ALI NESPAMETNI ZAHTEVI. Kajti s kaznovanjem otrokove notranjosti ne spremeniš in zato često niti z najhujšo kaznijo trme ne boš strl, ampak boš otroka le še bolj zakrknul. S trmastim vztrajanjem pri neopravičeni ali nespametni zahtevi bi pa jemal le sam sebi ugled, ker bi skušal otrokovo trmo premagati s svojo trmo. DR. RUDOLF HANŽELIČ

ji je sveto nalogo materinstva, On sam ji je dal čast in spoštovanje!

In ena izmed mladenk bo nekoč moja nevesta, mati mojim otrokom. Kaj bi dejal, ko bi zvedel, da so se kjerkoli norčevali iz nje ali jo ogovarjali z nesramnimi opazkami?!

Mar bi mi bilo res vseeno? — Njo, ki bo nekoč moja nevesta in žena, hočem ljubiti z vsem spoštovanjem. Storitim moram vse, da ji ne bom v spodtiko v njenem čistem in poštenem dekliškem življenju.

Viteški hočem biti tudi do drugih deklet. Nikoli ne bom omadeževal svojega ponosa z nesramnim vedenjem, z umazano, nespodobno besedo v očeh dekleta! Poštenim hočem biti v oporo padlim v dvig!

To je moje geslo.

PISMO IZ DOMOVINE

Prisrčno pozdravljena, draga sestra, onkraj morja! — Tvoje pismo mi je prineslo veselje ob misli, da smo še vedno povezane med seboj. Iskrena hvala zanj!

Po mnogočem sprašuješ in marsikaj poveš. To, da vam listje brsti in da pomlad prihaja v vaše mesto sedaj, ko pri nas že "jesen razgrinja sive pajčolane", si prav ne morem predstavljati. Budi mi le zavest, kakšne ogromne razdalje naju ločijo. Si se že kaj privadila tem prevrnjenim letnim časom? Naš sončni maj v jesenski puščobi, o kako mora biti to čudno in tuje...

Veš, draga sestra, danes bi Ti pa rada povedala, kako sem preživela svoje proste dni. Posebno srečo sem imela: na Triglavu sem bila. Kaj se pravi iti iz zatohlih mračnih prostorov za nekaj dni v gore, ve le tisti, ki sam tega pogreša, ali če sam isto življenje okuša. Kako srčno rada bi Te povabila s seboj, saj vem, da tega tam v velemestu pogrešaš in da hrepeniš po skalnatih vrhoh. Morda bodo vaše želje uresničene in bova še kdaj mogli zapeti pod temnomodrim planinskim vrhom: "Visoko vrh planin stojim..." Morda... če Bog da!

Manjša družba nas je bila. Šumeži gozdovi, bistrre vode in ptičji spevi so nas razveseljevali po poti. Skalni vrh Triglava nas je s svojo mogočnostjo vabil. In res, priznati ti moram: lepo je v višavi, lepo, ko dosežeš vrh po dolgih urah naporne hoje. Duša zavriska, ko doseže vrh in spozna, da je na vrhovih najlepše, čeprav straši naporna pot do tja. Veš, tako je: čim višje greš, bolj si srečen. Kakor pri iskanju Boga. Čim bolj težka je pot do Njega, tem večja je nato sreča pri Njem. Pa nam tolčejo v glave, da bomo imeli raj na zemlji. Kako neki, saj je še na zemlji v višini gora najlepše, a vrhove le s trudom dosežemo. No, saj oni ostajajo le v nižavah, zato tega niti spoznati ne morejo. Bog daj, da bi tudi oni kdaj spoznali srečo višin!

Pri hoji po triglavskem pogorju sem našla cvet planike. Si predstavljaj, kakšno veselje me je prevzelo. Prvič v življenju sem sama utrgala ta dragoceni cvet! Z vso skrbnostjo sem temu cvetu priložila še drugih gorskih rož, s katerimi so bile v tistem času naše gore posute, kakor je jasno večerno nebo posuto z zvezdami. Veš, res lepa je naša zemlja! Ni zaman dejal Cankar: "da je Bog natrosil polno prgišče lepote nanjo".

Pri Triglavskem jezeru smo počivali. Sedla sem nekoliko v stran od ostale družbe, da se v popolnem gorskem miru nagledam lepote za vse leto. Pa se mi je ustavilo oko na šopku, ki sem ga imela v roki. Planika, modri encijan in živordeči gorski sleč so se tako čudovito lepo skladali. Takrat sem tako živo bila pri Tebi, pri vas vseh, drage sestre!

Planika — beli cvet! Cvet čistosti, cvet nedolžnosti. Pri nas ima ime po planini, ker le tam je lepa — bela, če jo presade v dolino v nižavo, zgubi vso svojo lepoto. V alpskih deželah ji pravijo "plemenita belina". Pa je res tako lep bel ta cvet! In takrat sem se spomnila vseh onih deklet, ki delajo z menoj, ki so prišle prvič na delo s čistimi dušami, kakor beli cvet planike. A po nekaj dneh, tednih, morda mesecih, če ne po mesecih, po letu gotovo so bili ti cvetovi umazani, stri.

Nič več pogleda v višavo. Vsi okoli so se poudarili, da ta cvet ni več dvignil svoje glave proti soncu. Tako pri nas... In strah me je, urage sestre, strah, tako strah, da mi je duša nemirna in da trepetajo, kako je z vašimi belimi cvetovi, ki ste jih nesle v svojih dušah s seboj v tujino. Na stotero belih cvetov je odšlo v letu groze, tistega strašnega maja, od nas, daleč od nas, v tujino. In pišejo, in tudi iz Tvojega pisma, draga sestra, razberem, da vse preži tam v vele mestu na ta beli cvet. Nam, drage sestre, vedno bolj manjka takih cvetov. Me upamo na vas, na vas, s katerimi smo nekdanj stale v isti bojni vrsti. Čuvajte svoje cvetove, ne pustite jih umazati za nobeno ceno. Domovina vas pričakuje take, kakor ste odšle. Duše vaših sester s strtimi cvetovi kličejo, vpijejo po nežnih rokah sosester, da bi jim pomagale pogledati zopet v sonce!

Zato varujte kakor najdražji zaklad svoje bele cvetove in jih skrivajte pred svetom, četudi bi zato morda bile zasmehovane, da ne znate živeti, da ne znate uporabiti svoje mladosti... Vztrajajte v višavah! Kaj bo z nami, če nam še zadnji up požre tujina!

Poglej, poleg belega cveta si je izbral prostor modri encijan. Modra barva — znak zvestobe. Je še v vaših srcih? Zvestoba Bogu, veri, narodu, domu; zvestoba slovenski zemlji, zvestoba vašim dragim, ki vas čakajo, ki trepetajo za vas. Zvestoba vašim materam, ki iz dneva v dan hiraajo od hrepenenja po vas! Ste zveste? Bi mogle še vedno pogledati v oči svojim dragim? Poglejte me, vrnila sem se taka, kakor sem odšla. Zvesta sem vam ostala! — Kako malo zvestobe je med nami. Drug drugemu več ne verjamemo, prevečkrat smo bili razočarani. Ostanite nam, sestre, zveste ve! Ostanite za vedno zveste svojemu božjemu Kralju, pod katerega zastavo se borite. Tudi tu nas je še nekaj zvestih, čeprav zvestoba tu zahteva mnogo od nas!

Rdeči cvet gorskega sleča se je naslonil na cvet encijana. Rdeči cvet — cvet ljubezni. Spaja beli in modri cvet. "Najvišja pa je ljubezen," je dejal sv. Pavel. Ljubezen, ki združuje in ne razdira. Kajne, saj vam je še ne manjka, saj so je še polne vaše duše?

O, ko bi vam mogla zakričati na ves glas preko oceana, bi kričala po ljubezni, katero tukaj srd in medsebojno sovraštvo uničujeta. Ljubezni manjka danes v svetu, zato je prišlo vse hušo nad nas...

O poglej, kaj sem spoznala! Sama naša zemlja mi je dala tri cvetove v roke: beli — modri — rdeči... Bela — modra — rdeča barva, si ponavljam... čistost, zvestoba, ljubezen... In Ti zbiram pozdrave z vseh delov naše zemlje, saj jo imam vso skoraj pred očmi, zbiram jih, a ne samo Tebi, vsem sosestram, da bo vsaka od svojega doma prejela pozdrav.

Tebi pa pošiljam te tri rože za spomin...
Tvoja sestra v domovini

ALI ŠE VEŠ...

...da je bila novembra 1941 prva množična obsodba italijanskega fašističnega sodišča v Ljubljani — 16 Barjanov je bilo obsojenih na smrt.

TO JE PAVČIČEV JANEZ

Saj mi ga že poznamo, kajne... Med letom smo se mu približali in spoznali veličino njegovega značaja.

Naš brat — vzornik "na širokih cestah"... Iz naših vrst je izšel, borec za Kristusa in Slovenijo, zato je moral umreti pod noži zločincev z masko svobode na hinavskih obrazih.

Odšel je, kot je odšlo tisoče naših bratov: da je bližje, bolj med nami.

Ne bo nas požrla tuja cesta; mi gremo pogumno naprej, po poti, koder je hodil naš Janez in drugi naši bratje...!

ZA KRISTUSA IN SLOVENIJO!

...da je bil od 23. do 24. novembra 1943 partizanski napad na VS v Grahovem, kjer je zgorela posadka F. Kremžarja, med njimi tudi pesnik France Balantič.

...da je bilo 27. na 28. novembra 1942 mučonje prvega protikomunističnega ilegalnega borca proti okupatorju "Istoka" — Dobrivoja Vasiljeviča in njegovega kurata p. Norberta Klementa na Suhorju v Belokrajini.

...da je novembra 1941 začel izhajati protikomunistični in protiokupatorski podtalni list "Svobodna Slovenija".

...da je bil 4. decembra 1941 kot prvi od komunistov umorjen protikomunistični borec v Ljubljani ing. Emer.

...da je bil 6. decembra 1943 napad na Vel. Lašče — padel je poveljnik Danilo Capuder.

...da je bil 14. decembra 1943 napad na Kočevje; prva velika zmaga domobrancev. Pogreb padlih borec v Orlov vrh v Ljubljani.

...da je 23. decembra 1943 izšla "protikomunistična izjava slovenskega naroda", ki so jo podpisali vsi vidnejši predstavniki javnega življenja.

...da je 27. decembra 1944 umrl v Rimu voditelj goriških Slovencev dr. Janko Kralj.

...da je 31. decembra 1942 umrlo na Rabu v koncentracijskem taborišču na en dan 14 Slovencev.

Koga ne pretrese ta sovraštvo in krutost, s katerima groze božji sovražniki po mnogih deželah zatreti vse, kar je božje in krščansko? — Ni mogoče, da bi proti združenim četam teh ljudi ostali še naprej needini in razkropljeni tisti, ki jim sveto krstno znamenje nalaga dolžnost vojskovanja v Kristusovih bojih. — Veriga obsodb, mučenja, ječanja in krvi znanih in nepoznanih in nešteti množic, ki so pred kratkim trpele in trpe danes zaradi stanovitnosti v kreposti in zaradi zvestobe krščanski veri, so kot vsak dan močnejši krik in ta je za vse nujen poziv k edinosti Cerkva.

(Pij XII., 12. septembra 1951)

Po katoliškem svetu v izrednem svetem letu

1951

SMERNICE KRISTUSOVEGA NAMESTNIKA

Poziv k edinosti Cerkve

Petnajst stoletij poteka od kalcedonskega cerkvenega zbora. Na njem je zbranih 360 škofov obsodilo krivi nauk Nestorja in njegovih pristašev monofizitov, ki so tajili v Jezusu Kristusu dve naravi, božjo in človeško. Zbor je enodušno sprejel dogmatično poslanico papeža Leona Velikega, izdano 13. junija 449, in z njo vred učil, da je "eden in isti božji Sin in Gospod Jezus Kristus, popoln v božanstvu in v človečnosti, pravi Bog in pravi človek, sestavljen iz telesa in razumne duše, bistveno enak Očetu v božanstvu in bistveno enak nam v človečnosti... eden in isti Kristus... v dveh naravah brez mešanja, brez premenitve, brez ločitve, brez razdaljenosti; kajti razlikovanje obeh narav ne preneha z njihovim združenjem, temveč se lastnost vsake od njih ohrani in obe se spojita v eno in isto osebo in eno hipostazijo."

V spomin zbora v Kalcedoniji bo 14. oktobra sv. maša v lateranski baziliki; 18. bo blagoslovljen prvi kamen za spomenik papežu sv. Leonu Velikemu; 25. bo spominska prireditev, 1. novembra pa bo sv. oče prisostvoval maši pri sv. Petru.

Dne 12. septembra pa je papež izdal encikliko "Sempiternus Rex" (Večni kralj). Najprej oživlja dobo in dogodke kalcedonskega zbora, potem zavrača nekatere sodobne zmote v kristologiji, v tretjem delu pa kliče k povratku v rimsko Cerkev tiste, ki so se pred petnajstimi stoletji od nje ločili, in naštevajo vse, kar je sv. stolica med zadnjo vojno storila za krščanski vzhod. Na tem mestu se boro besede, ki smo jih zgoraj ponatisnili. Dodaja jim: "Upanje na povratek bratov in sinov, ki so bili toliko časa ločeni od apostolske stolice, je opravičeno z neusmiljenim mučenjem toliko bratov in sinov. Naj nihče ne ovira odrešilnega božjega dela in nihče naj ga ne prezre!"

Rešitev sveta je v molitvi

Na praznik Marije sedmerih žalosti je sv. oče škofom vsega sveta namenil poslanico

"Ingruentium malorum". V nji kliče vse vernike na pomnoženo molitev k Materi božji, da od nje izprosijo miru.

Položaj je silno žalosten. "Bratska povezanost med narodi, porušena pred časom, se ni povrnila, pač pa povsod vidiš duše, ki jih bičajo sovraštvo in spori in grožnje novega krvavega spopada. K temu pride še nevihta preganjanja, ki se je razbesnila proti Cerkvi in jo neusmiljeno klesti s klevetami in bolečinami vseh vrst in se ne ustavi niti pred prelivanjem mučeniške krvi." Kakšnemu nasilju so podvrženi verniki v nekaterih državah, zato da bi odpadli od vere in se ločili od katoliške Cerkve! Kako brezmejno podla je borba brezbožcev proti nedolžnim dušam otrok!

Ob vsem tem zlu in pred tolikimi nevarnostmi moramo podvojiti molitve. Papež nikoli ni prenehal zaupati v zaščito Device Marije vsemu človeškemu rodu. V mesecu oktobru zlasti naj se verniki k Njej zatekajo z molitvijo rožnega venca. Moliti je treba za vse trpeče, posebno za ujetnike in trpine po koncentracijskih taboriščih, med katerimi so danes tudi škofje, preganjanji zaradi zvestobe Cerkvi.

Med prvimi, ki so te papeževe misli in spodbude sporočili vernikom s prošnjo, naj jih vneto izpolnijo, je bil buenosaireški nadškof Copello. Na koncu pastirskega lista (datum 18. septembra) odreja:

"1. Po vseh župnijah, cerkvah in javnih molilnicah v nadškofiji se uvede dnevna molitev rožnega venca.

2. V mesecu oktobru naj bo bogoslužno opravilo čim bolj slovesno, da se po papeževi volji moli "z vso gorečnostjo duše".

3. Gospodje župniki, rektorji cerkva in kaplani naj z vsemi sredstvi širijo in priporočajo družinsko molitev rožnega venca."

Razmerje med družino in državo

Ko se je sv. očetu poklonila skupina družinskih očetov, jim je začrtal odnose med družino in državo in spregovoril o spolni vzgoji.

Družina ne obstaja kot državna ustanova, marveč obratno, "družba obstaja po družini; ta je osnovna celica državne skupnosti in nje bistvena prвина." Država se tega premalo za-

veča in mnogokrat ne izpolnjuje dolžnosti do družine, zato so dandanes v veliki nevarnosti vrednote kot nerazveznost zakona, zaščita življenja pred rojstvom, pravice staršev nad otroki proti državi in njih popolna svoboda, da vzgajajo svoje otroke v pravi veri.

Naštevajoč obveznosti očeta in matere, je papež posvaril pred nevarnostjo spisov, ki hočejo dati spolno vzgojo. "Prepadeni smo," tako je dejal, "nad nesramnostjo in pohujšljivostjo take literature. Medtem ko se je celo poganstvo spoštljivo ustavljalo pred tajnostjo zakonskega sožitja, podajajo take knjige vsej javnosti in mladini povsem čutno pobarvano in zgrešeno podobo." Očital je tem delom, da ne vpoštevajo, kar je pokazala izkušnja, da namreč za pravno vzgojo niti pouk niti uvajanje nista koristna; pač pa prinašata škodo, če ne gresta vzporedno s stalnim obvladovanjem, predvsem pa z rabo duhovnih sil molitve in zakramentov.

Važnost deklishe vzgoje

Ko je prejšnjega meseca sv. oče govoril redovnicam vzgojiteljicam, jih je pozval, naj z vsemi možni oblikujejo žensko mladino, saj je ta dandanes najbolj izpostavljena nevarnostim, kajti skoro čez noč so bile ženske pripuščene na vsa področja javnega življenja...

Vzgoja se mora prilagoditi sodobnim razmeram. Mladino, ki jo je zadnja vojna močno spremenila, je treba razumeti in se potruditi, da more ona razumeti vzgojitelje.

Papež se je dotaknil tudi vprašanja svobode šolstva: "Pri ljudeh, ki ustvarjajo šolsko zakonodajo, moramo pričakovati težnje po pravičnosti in demokratski čut. Ta mora odgovarjati volji staršev; torej ne smejo biti šole, ki so jih ustanovili in jih vodijo verske ustanove, postavljene v slabši položaj kot državne šole; tudi se jim mora priznati potrebna svoboda za njih poln razvoj."

Redovniška pokorščina in modrost

Konec septembra je papež sprejel 80 zastopnikov reda bosonogih karmeličanov, ki so od vseh strani prišli na študijski kongres ob priliki 25 letnice ustanovitve Mednarodnega kolegija. Sv. oče je govoril latinski. Obravnaval je duhovni red redovniške discipline in njene dobrodelne posledice. Podčrtal je, da pokorščino odtehta modrost teh, ki imajo v rokah oblast: na podložne ne gledajo kot na stvari ali kot na dele stroja, temveč kot na bitja, obdarjena z božjimi darovi. Slavil je tudi obe redovniški zaobljubi: čistost in uboštvo.

Nato je papež naglasil veliko važnost, ki jo latinščina spet dobiva kot vesoljni jezik, in imenoval dolžnost duhovnikov, da dobro bero in govore latinščino. H koncu se je sv. oče čudil, da so nekateri videli v okrožnici "Humanis generis" oviro za svobodno razpravljanje filozofskih in teoloških vprašanj. Izjavil je, da je samo pokazal na razliko med nekaterimi modernimi zmotnimi teorijami in med katoliško resnico, ki je skupna dediščina Cerkve in mora biti ohranjena, saj je nad vsemi dobami in nad vsemi oblikami kulture in civilizacije.

KAKO SI DOBER

Kako si dober v odpuščanju,
ko s tihim glasom skozi mrak
pokličeš dušo k prepoznanju
in zmotni ustaviš ji korak.

Kako si dober v odpuščanju!
Da vrne se izgubljeni sin,
v skrivnostno groznem darovanju
si zanj postal Mož bolečin.

Kako si dober v odpuščanju,
ko na usmiljeno Srce
izjoče v grenkem ti kesanju
potrči duh trpké solzé.

Kako si dober v odpuščanju:
Spet daješ plašč in prstan zlat,
ki sem na blodnem potovanju
zamenil ju za moten čad.

Kako si dober v odpuščanju,
da si me šel v temo iskat,
otel me dvomu, omahovanju
in dahnil mi: "Spet si moj brat..."

Slavko Srebrnič

KJE SI, ZAPAD, IN KAM GREŠ?

Položaj v Združenih državah

44.1 % prebivalcev severnoameriškikh Združenih držav je brez religije. Pa to je že velik napredek. Pred 50 leti jih je bilo 65.3 %. Od tistih prebivalcev, ki še kaj verujejo, je katoličanov ena tretjina, to je 28,500.000. Vse protestantske sekte imajo 50,083.686 pripadnikov, en milijon in pol več kot l. 1949; v procentih: 58.5 %. Teh sekt je 101. Glavne po številu pripadnikov so: metodisti (8 milijonov 935.647 udov), baptisti na jugu (7 milijonov 079.889), baptistična zveza (4 milijone 445.605), narodna baptistična zveza (2,595.789), prezbiterijanci (2,448.596), episkopalijanci (2,346.319), združeni luteranci (1,954.342), "Kristusovi učenci" (1 milijon 767.964), luteranci missourskega sinoda (1,674.901), ameriška baptistična zveza (1 milijon 561.073). — Judov je 5 milijonov, torej 5.8 %. Kar ostane (2.5 %), so budisti, pravoslavni in drugi.

Največja skupina so torej brezverci — slaba polovica! Druga skupina so katoličani, ki za 20 milijonov presegajo največjo protestantsko sekto.

Zločesti vplivi pokvarjene zapadne civilizacije

"Vsak tujec, ki bi "izhajajoč iz tujih verskih teorij", poskušal ovirati gibanje za omejitev japonskega prebivalstva, je kriv neodpustljivega zločina zoper človeštvo." Tako piše v listu "Nippon Times" Ben M. Page, gospodarski geolog v oddelku za prirodno bogastvo pri zavezniški upravi v Tokiu! Isti oddelek je l. 1949 povabil kot svetovaleca doktorja W. S. Thompsona in P. K. Whelptona. Oba svetnika sta se drznila na javnih predavanjih za tisk zagovarjati omejevanje rojstev na Japonskem. Prav na tem oddelku je delal tudi dr. Ackerman, profesor na chikaški uni-

verzi. Zbral je gradivo za knjigo "Japonsko prirodno bogastvo" in se v njej zavzemal za isti organizirani zločin.

Tako so zapadni "strokovnjaki" brez vesti in znanstveniki brez pameti Japonski besedili, da je nadzorstvo nad večanjem prebivalstva edini praktični način, ki naj zagotovi ljudstvu primerno raven življenja! Ameriški katoliški pripadniki obožanih sil na Japonskem so zaradi tega ostro napadali vojaško upravo. Mac Arthur je hladnokrvno tajil, da bi imele zasedbene oblasti namen vplivati na to zadevo, ki je po njegovem izključno stvar Japoncev. Tudi domači katoličani, ki jih je okoli 120.000, so se uprli zakonom, ki dovoljuje omejevanje porodov s pregrešnimi sredstvi.

V Indijo so prav tako prodrle te strašne ideje propadlega zapada, ki mori sam sebe in nosi smrt drugim. Ministrski predsednik Nehru je že predložil zbornici načrt o "planiranih" družinah, ki naj odpravi revščino in prežene lakoto iz Indije. V industrijski zbornici je ta načrt kritiziral zastopnik bombajskega nadškofa.

Zgubljeni strokovnjaki trdijo, da številna družina mora biti ubožna in da more samo umetno preprečevanje rojstev izboljšati bedni položaj delavstva. Resnica pa je in evgenezija jo potrjuje, da nikdar niso bile povzročevalke revščine številne družine, četudi teže družine po več otrokih v tujih okoljih. Vrh tega so odrasli otroci najboljšje jamstvo starejšim za povečanje pičlih dohodkov in za nego na starost in v bolezni. Dohodaži niso bogati zato, ker imajo manj otrok; pač pa imajo manj otrok zato, ker sredi obilja trosijo moči po avtomobilih, klubih, kinih, športu in v uživanju likerjev.

Predrzna puhlost nekaterih znanstvenikov

Angleški radio je dal svoje valove na razpolagu tudi dr. Fredu Hoylu, profesorju na cambrigiški univerzi. V vrsti govorov je razlagal vesolje in pri tem trdil, da Stvarnika ni treba. Ker pa niso bili vsi poslušalci manj učeni kot on, je kmalu dobil krepak odgovor dveh drugih univerzitetnih profesorjev iz Canade. Profesor filozofije na Kolegiju sv. Mihaela J. M. Kelly je ugotovil veliko intelektualno pohujšanje. Dr. Hoyle je namreč trdil, da "svet ni prišel od nikoder"; enostavno se je "pojaval", to je: "v nekem določenem trenutku raznolikih atomov, ki sestavljajo tvar, ni, v hipu pa nastanejo". — Torej, izvaja prof. Kelly, je svet nastal sam iz sebe iz nič. Lepa reč! Ali priznaš Stvarnika, ki je to mogel storiti ali pa zanikaš Stvarnika, zato pa pristaneš na to, da je nič ustvaril nekaj; ali pa, da je nekaj, česar ni, pa je sposobno narediti se. Nesmisel!

Potem je dr. Hoyle govoril o ogromnosti vesolja: da je vsaj milijon planetnih sistemov; tudi o drugih obljudenih svetovih je pravil. Prof. Kelley se ne enemu ne drugemu ne protivi. Svet ostane še vedno končen, pa naj je njegova razsežnost še tolikšna; obstoj drugih svetov z živimi bitji pa je samo teoretična možnost, brez zveze z razodetjem. Tudi ko bi se pokazalo, da je 20 drugih svetov z živimi bitji, ostane krščanstvo krščanstvo. In že v

naprej vemo, da je tudi te svetove ustvaril Bog in da jih vzdržuje in vlada.

Kratek je odgovor na Hoylevo trditev, da morejo kristjani kaj malo povedati o posurnem življenju. Odgovor: "Veliko imamo o tem povedati: ali greš v nebesa, ali v pekel."

Učeni dr. Hoyle je tudi razlagal, da je drugi svet "v razvijanju življenja na tak način, da je bistvo vsakega (človeka) pogrezne in zlije z neko bolj veličastno in mogočno strukturo". Odgovor: "Prav to, kar preda Hoyle z jecajočimi besedami, prav to razlaga krščanstvo od prvih časov. Duša, ki pride v nebesa, postane deležna najbolj skritih skrivnosti Boga samega, ki je resnično neskončno in vsemogočno bitje, ki obsega vse ljudi."

Drugi kanadski učenjak, dr. Williamson, profesor astronomije na torontski univerzi, je natančno preiskal Hoyleve govore in našel tole: 29 % njegovih trditev so bila dokazana dejstva, 30 % hipoteze, ostalih 50 % pa govorikov lastne misli. Edina zasluga njegovih govorov je bila, da so odlično pomešali dejstva in podmene.

Kako se izdajajo framasoni

Septembra meseca je v Buenos Airesu izšla knjiga "La masonería en la historia argentina" z mnogimi dokumenti o poraznem vplivu te Boga, Cerkvi in človeštvu sovražne tajne družbe. Pisec J. B. Genta pravi o teh zarotnikih: "Framasonsko delovanje se izdaja na vedno nespremljivi in nezmotno gotov način: v skrajno negativni kritiki načela avtoritete vseh zakonitih ustanov: katoliške Cerkve, narodne države, vojske, krščanske družine itd."

Koliko katoličanov je, ki v neumni preprostosti nasledajo takim kritikam ali jih pa celo širijo z najbolj pametnim obrazom kot svoje dognanje!

SVET, ZAUPAJ V BOGA! OBRNI SE K NJEMU!

Mati usmiljenja bdi nad nami

Tako je pisal sv. oče poljskim škofom ob priliki devete obletnice posvetitve poljskega naroda brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Cerkveni poglavar izraža svojo ljubezen do močne in zveste Poljske. Omenja zadnji obisk primasa msgr. štefana Wyszynskega in njegovo poročilo o trudih v pomoč duhovščini in vernikom, živčim na ruševinah vojne. Papež dobro ve za vse, kar je episkopat storil, da bi zagotovil mladini krščansko vzgojo in da bi pripomogel k pravični rešitvi socialnih vprašanj. Potem pa preide k težkim preskušnjem, skozi katere mora Poljska. "Boj se nadaljuje in vi (škofje) morate prenašati napade sovražnika, a Devica, Mati usmiljenja bdi nad vami in Ona je varen vir rešitve; vaše upanje vas ne bo varalo."

Bodočnost Avstralije

je odvisna od tega, ali se bo komunistično prodiranje v Azijo — najsilovitejše osvajanje v zgodovini — ustavilo ali ne. Ako padé kar cela Azija v posest komunizma, je izgubljena tudi Avstralija. Tako pišejo v posebni poslanici na nedeljo socialne pravičnosti avstralski škofje. Edino, kar more rešiti oba kontinenta,

je velikodušno dejanje mednarodne ljubezni, izhajajoče ne iz političnih ne gospodarskih, temveč iz moralnih nagibov. Velikanske predele južne Azije, ki stradajo in jim grozi vedno strašnejše pomanjkanje, je treba spraviti na noge. Treba jim je dati sredstev, da morejo izkoristiti prirodno bogastvo svoje zemlje. Ta sredstva pa mora dati zapad in z njimi Avstralija — v bistvu evropska dežela. Hvala bodi Bogu, da sta Amerika in britanski imperij začela z dobavo sredstev. Nič pa ne bi pomagalo, če bi ta pomoč prihajala iz trgovskih ozirov: če je tako, se bo kmalu ustavila, kajti dobički, ki jih je pričakovati odtod, bodo mnogo manjši kot kje drugod. Prav tako bi bilo usodno, če bi pomoč obubožani Aziji prenehala po padcu komunizma. Rešitev Azije in Avstralije je mogoča le, če bo zapadni svet izpolnjeval dolžnost do stiskanega ljudstva velikega kontinenta s krščansko ljubeznijo.

DROBNE — SVETLE

Pred 40 leti

se je v nekem verskem zavodu v Rimu pripravljala deklica na prvo sveto obhajilo. Mladi duhovnik, ki je pripravo vodil, jo je prosil, naj se po prejemu Gospoda priporoči, da bi papež mogel slovesno proglasiti dogmo o Marijinem vnebovzetju. Deklica je to storila; z njo vred so za isto zadevo molili njeni starši.

Zdaj je takratna prvoobhajanka to povedala in dala dovoljenje, da se objavi. Imenuje se Karla Carabelli-Orlando in je hči italijanskega politika, ki je bil tedaj minister za pravosodje. Duhovnik, ki jo je pripravljal na prvo obhajilo, pa je papež Pij XII., ki je dogmo o vnebovzetju letos slovesno proglasil.

Rudar — dušni pastir rudarjev

„Dajte mi deset let, pa bom vrnil zakramentalnemu življenju polovico duš.“ S temi besedami si je neki belgijski novomažnik, rudarjev sin, izprosil od škofa dušno pastirstvo v rudarskem okraju Walloon. Od tedaj je preteklo pet let in že se kaže, da bo mlademu duhovniku uspelo, kar je započel:

Med svojimi „verniki“ — skoro izključno socialisti, komunisti in anarhisti — je našel vse polno zastarelih predsodkov proti Cerkvi. Da je Cerkev le trgovsko podjetje, da drugače poroča in pokopava bogate kot revne, itd. — vse to, dasi so belgijski škofje že davno prepovedali razlike v obredih.

Rudarski dušni pastir predvsem obiskuje bolnike. Ob njih je spoznal, da vsaj umirajoči žele postati katoličani. Odpor sorodnikov ni nezlomljiv. Nekoč je zvedel, da umira neka starka, pa je pri tisti hiši potrkal. „Žal mi je, a mati noče krščanskega pogreba,“ ga je sprejela hči. „Prav. A nisem prišel, da jo pokopljem, marveč da ji odprem nebeška vrata.“ Tako si je priboril vstop in tudi dosegel, kar je napovedal.

En dan v tednu dela v rudniku in je prostovoljni član rudniške reševalne skupine. Ni čudno, da ga imajo rudarji radi in da se njih nagnjenje obrača tudi na Cerkev. Imenujejo ga fanta od fare in že je žul izjavo, da bi moral imeti za župana človeka take vrste kot je on.

UMRLI SMO

Umrlí smo. Vi ste jokali.
čemu le? Saj nam je lepo.
Iz nas ciklarni so pognali,
ki jih rdeči v večer nebo.

Splahnele gube so in žulji.
Ne utesnuje nas več čas.
Le včasih prilete metulji
s pozdravi toplimi od vas.

Res, Bog je mir. Tu je lepo,
prosojno vse kot med kristali.
A ko bi mogli, bi jokali...
jokali, ker je — vam hudo.

Janko

SMRT IN BOJ

V 76. letu je umrl veliki teolog in filozof Martin Gillet. Bil je posvečen v mažnika leta 1897. V prvi svetovni vojni je služil kot bolničar v francoski vojski. L. 1927 so ga izvolili za dominikanskega provinciala, dve leti pozneje je prišel v dominikansko glavno vodstvo. L. 1946 je postal nicejski nadškof. Kot svetovalec je bil tudi član sv. kongregacije za seminarje in univerzitetni študij.

Napisal je nad 30 važnih del. Deset francoskih in tujih univerz ga je imenovalo za častnega doktorja.

Še o "Albanski katoliški Cerkvi"

Vatikanski radio je o tej komunistični stvaritvi povedal takele stvari: "Statut Albanske katoliške Cerkve", ki je prezel albanske Cerkve s sv. stolico, oživlja staro načelo "cuius regio, eius religio" (t. j. v vsaki deželi je obvezna vera tistega, ki vlada) in pomeni odkrito nasilje nad verskimi in državljanskimi svoboščinami in nad vestjo vernikov. Francoski absolutizem, ki hoče gospodovati nad telesom in dušo ljudi, se zdaj imenuje "ljudska demokracija". Vladar ni več cesar, temveč politburo, in ta si prilagaja ne le božje stvari, temveč celo Boga samega. Od statuta o albanski Cerkvi do odloka, ki bi zanikal bivanje Boga in Ga odstranil, je le korak; treba je samo kosa papirja, žiga in podpisa.

(V razlago: Načelo "cuius regio, eius religio" je vstalo v 30 letni vojni. Kljub papeževim protestom so ga postavili v westfalsko mirovno pogodbo l. 1648. Državljani renškega palatinata n. pr. so zaradi te določbe morali v 60 letih štirikrat spremeniti vero.)

Strah

Madžarska vlada je poklicala pod orožje vse duhovnike, ki so mlajši kot petdeset let. "Kakšna strašna nevarnost grozi hrabri mali državi," bi se vprašal človek, ki bi prišel z lune, "da vtika v vojaške suknje celo posvečene osebe, ki jim ni nič bolj tujega kot orožje?" Vsi zemljani vedo, da rdečih tiranov ni strah pred sosedi, temveč pred vpoklicanimi svečeniki: boje se njih dela za zveličanje ljudi in njih vpliva na vernike.

MED

IZSELJENCI

DR. PAJKU V SPOMIN

Teško je bilo verjeti prvemu sporočilu iz Hamiltona, da je Gospodar življenja in smrti poklical k sebi svojega zvestega služabnika duhovnika dr. Janka Pajka. Vračal se je od bolnika 17. septembra zvečer iz sanatorija in na potu mu je prišla nasproti nesreča. Par ur še mu je poklonil Gospod, da je lahko prejel sv. popotnico in sv. maziljenje — kot plačilo, ker je tolikokrat nudil zadnjo tolažbo umirajočim. Do zadnjega diha je bil pri zavesti in je molil.

Človeško govorjeno, bi mogel Janko Pajk še veliko dobrega storiti v vinogradu Gospodovem. Vsi pogoji so bili izpolnjeni. Bil je nadarjen, moder, poln energije in goreč za slavo Jezusovo. V Wellandu, kjer je pastiroval, je pretežno evropski živelj. Tu mora katoliški duhovnik biti več v jezikih, če hoče Cerkev predstaviti vsem kot nadnaravni dom. In Janko je to zmožgal. Govoril je sedem jezikov. Pridikal je angleško, italijansko, slovensko in hrvaško. Tako je dostojno predstavil kanadskim katoličanom lik slovenskega duhovnika, ki povsod nesebično gara za duše.

Zunanji videz je kazal raskavost v njegovem značaju. Mati je bila izpod raskavih alp in to potezo je verjetno dedoval po njej. Alpe so pa raskave le za tistega, ki se poskuša približati, a nima poguma priti blizu. Toda kdor je enkrat njih lepoto spoznal, prekoračil prve kamne, je videl, kaj se tam skriva, jih je vzljubil. Tako je bilo tudi pri dr. Pajku. Kdor je hotel pogledati, kaj se skriva za raskavim videzom in odrezavimi odgovori, je videl plemenito duhovniško srce, ki rado pomaga, kjer vidi potrebo, a najraje skriva.

Duhovniška preprostost je dajala osnovni ton njegovemu življenju. Človeške hvale in ljudskega priznanja ni maral. Uporabil bom besede, ki jih je včasih ponovil kot izrek znane modrega moža: "Kakor v liturgiji mora duhovnik s kadilnico v roki sprejemati tudi vonj kadila, čeprav mnogokrat skeli v nosu."

Ves prosti čas je pokojni poklonil Slovenem. Seveda ni delal hrupa. Poleg skrbi za

Dijaško zvezo je obiskoval slovenske farmarje na Niagara polotoku.

Bolj jih je poslušal, a malo govoril. Tako je zračil vzdušje in pripravljaj razpoloženje za sprejem božjih nauk. Zanj pastoralno delo ni bila kramarija, ki bi jo vsiljeval ali prodajal. Duhovnik se mora bližati ovcam fako, da same začno gledati k pastirju. Slovenski farmarji duhovnika v začetku niso marali, a po dveh letih delu so se začeli približavati.

Naloge duhovnika niso lahke. On mora reševati duše nadnaravnega zla. Navezanost ljudi na dolar se bliža hereziji. Protiutež je le duhovnik berač. In tak berač je Rev. Pajk bil — le v toliko, da nikdar ni prosil, ampak vedno dajal, čeprav je bil žep prazen. Sovražil je pridigo, ki bi jo duhovnikov zgled ne podprl, ker je vodila v farizeizem.

Rodil se je 27. decembra 1916 v Ljubljani. Dovoržil je klasično gimnazijo in vstopil v mariborsko semenišče. študije je nadaljeval v Ljubljani. 7. julija 1940 je bil posvečen v mašnika v Mariboru. Prvo duhovniško službo je opravljal skrivaj po navodilu škofa Tomažiča, ker so Nemci takrat večino duhovnikov izgnali. Njegovi domači so spadali k ponosnim in zavednim Slovincem in zato jih je pot vodila skozi ječe v koncentracijsko taborišče v Srbijo. Janko je moral iti z hčimi. Po nekaj mesecih se je taborišča rešil, se vrnil v Ljubljano ter se napotil v Rim h knjigam na Gregoriano. 7. decembra 1944 je doktoriral magna cum laude. Ostali čas do odhoda v Kanado je pastiroval v Rimu. 28. februarja 1948 je prišel v Kanado in je bil le on edini slovenski duhovnik med katoliškimi Slovenci v Kanadi. Z delom in nastopom si je pridobil ugled pri predstojnikih in kardinalu. Zato je lahko pomagal še drugim duhovnikom v škofijo.

Pogrebno pontifikalno sv. mašo je opravil pomožni škof Benjamin Webster ob polni cerkvi vernikov in 30 navzočih duhovnikov (bil je delavnik, ne sobota). Z govorom se je poslovil Rev. Puhnjak, župnik poljske narodne fare v Wellandu. Nato smo truplo peljali po njemu tako priljubljeni cesti v Toronto na duhovniško pokopališče (80 milj). Bogoslovci so zaveli poslovilne pogrebne psalme. Naj bi mu bil Bog dober plačnik!

"Ameriška domovina" je o pokojnem duhovniku prinesla tudi tele lepe poteze iz njegovega življenja:

Koliko je vsak posameznik vreden in kaj pomeni za skupnost, se je pokazalo najbolj jasno med zadnjo vojsko. Ta resnica velja tudi za nokojnega našega prijatelja. Vsa veličina njegovega značaja, pa tudi njegove požrtvovalnosti za slovensko skupnost se je pokazala v tisti kratki dobi od septembra leta 1943 do junija 1944, ko je živel pod nemško okupacijo v Rimu. Za vse Slovence v Italiji, posebno pa v Rimu, so bili to najtežji dnevi: ni jih morila samo velika skrb za vsakdanji kruh, bili so tudi v vedni nevarnosti pred nemško in laško policijo.

Pokojni dr. Pajk je preživel vso to dobo v Rimu, kjer je dovrševal in tudi končal svoje študije na Gregorijanski univerzi. Ni pa se posvetil samo učenju, pomagal je pri podtalnem narodnem gibanju, kjer je le mogel. Bili

so taki časi, da smo še mogli upati, da nas bo zapadni svet vsaj malo poslušal. V tem upanju smo delali mnogo predstavk, memorandov, spomenic itd. Pokojni dr. Pajk je pri vsem tem sodeloval z veliko gorečnostjo in preskrbel vse zgodovinske podatke, ki so bili potrebni. Pod njegovim vodstvom so bile izdelane tudi vse potrebne zgodovinske karte, ki so pričale o usodi našega narodnega ozemlja. Jemal je Nemcem in Italijanom pod nosom iz njihovih arhivov ves material, ki nam je bil potreben za zgodovinsko utemeljitev naših narodnih zahtev. Ko so pa zavezniki po osvoboditvi Rima brskali za materialom in že začeli misliti, da so jim ga odnesli Nemci, jih je pokojni dr. Pajk smeje opozoril, kje ga morajo iskati.

Še večjo požrtvovalnost je pokazal pokojni dr. Pajk kot podtalni kurir med Rimom in Ljubljano. Ljubljana je takrat imela dve poti za zvezo z zapadom, preko Rima in preko Švice. Pot preko Švice je trajala dolgo in ni bila zanesljiva, pot preko Rima je bila krajša in zanesljivejša. V srečnih slučajih ni trajala niti teden dni. Najtežji in najnevarnejši je pa bil njen sektor Rim-Ljubljana, kajti takrat ni obstajala nobena železniška zveza ali kak avtobusni promet. Edina prometna sredstva so bili nemški vojaški avtomobili in avtobusi. Zelo težko in še bolj riskantno pa je bilo z njimi voziti se, ker je moral biti vsak potnik pripravljen vsak trenutek na kontrolo Gestapa in nemške vojaške policije. Samo mladi ljudje, ki se niso bali ne utrujenosti ne rizika, so bili sposobni za to delo. Pokojni dr. Pajk je bil med najboljšimi in najpožrtvovalnejšimi med njimi, pa tudi med najbolj zaupnimi. Kadar koli je bilo treba prenesti kak važen dokument ali zaupno poročilo, je pokojni dr. Pajk brez pomisleka pristal na pot, čeprav ni bil preveč trdnega zdravja, saj so mu morali zdravniki odrezati pol želodca. Prenos takih dokumentov in poročil pa je bil izredno nevaren posel. Ako bi ga zasačili Nemci, bi ga pri priči ustrelili, kajti Gestapo v teh zadevah ni poznala ne ozira ne šale. Pokojni dr. Pajk je te nevarnosti dobro zavedal, toda njegov pogum mu ni dovolil, da bi se zanje zmešnil. Bog mu je dal srečo: nikoli ga niso ujeli, čeprav mu je parkrat grozila taka nevarnost. Imel pa je še eno lastnost, ki je za ta posel neobhodno potrebna: znal je molčati. Bil je eden izmed tistih junakov, ki so tvegali, delali in — molčali. Na zunan je bil pokojni dr. Pajk zelo skromna osebnost, na prvi pogled se človek še zmešnil ni zanj. Ako si se pa sprijaznil z njim, si takoj začutil, da so težke prilike, ki je v njih živel, naredile iz njega zrelega moža vkljub njegovim mladim letom. Primer: Rektor zavoda Germanicum, kjer je pokojnik stanoval, je bil učen, zaveden, ugleden pa tudi pravičen nemški jezuit, ki so ga smištovali tudi njegovi nacistični nasprotniki in iskali stika z njim. Ta rektor je takoj spoznal, kaj je vreden pokojni dr. Pajk in se tesno povezal z njim. Dr. Pajk mu je točno naslikal položaj in trpljenje našega naroda in rektor mu je gladko verjel. Da, še več, rektor je potem brez prikrivanja pripovedoval svojim nacističnim nasprotnikom — bili so to vplivni nacisti —, kaka zverstva in zločine de-

lajo med Slovenci. Rektor nam ni zamolčal, da so njegova izvajanja in njegove obsodbe gestapovskih metod v Sloveniji naredile globok vtis na naciste in da so se običajno izgovarjali samo s tem, da v Berlinu o vsem tem ničesar ne vedo.

Pokojni dr. Pajk je trdno upal, da bo še učakal svobodne dni za svoj narod in za svojo domovino. Božja previdnost je odločila drugače. Bo to že prav, akoprav nas je njegova nenadna smrt hudo prizadela vse skupaj, ki smo ga poznali in ki smo danes razkropljeni po vseh kontinentih. Da bo Bog dal mir in pokoj njegovi duši, bomo molili zanj.

KANADA

Socialni tečaj je priredila v juliju dijaška KA v Torontu za vse slovenske študente v prslavo 60-letnice "Rerum novarum". Predavatelji so v šestih predavanjih podali in povdarili glavne smernice, ki jih daje papež v okrožnici in ki morajo voditi pri reševanju današnjega socialnega vprašanja.

ARGENTINA

Slovensko semenišče v Adroque, Veliki Buenos Aires, je že v svojih prostorih in so v začetku septembra začeli z rednimi predavanji. Poletno bivališče meščana iz Buenos Airesa, ki nosi naslov "Buen Retiro — Miren dom" je postalo dom naših bogoslovcev. Treba je bilo kar precej preureditve. Iz garaže so naredili lepo kapelo, za katero so dobrotniki iz mesta poskrbeli oltar, mašna oblačila iz taboriščnih kapel pa so spet začela služiti svojemu namenu. Zgradbo je bilo treba deloma dopolniti deloma pa nanovo zgraditi nekatere prostore za stanovanja rektorja, profesorjev in bogoslovcev. Pripraviti je bilo treba sobo za službenice, umivalnico in shrambo za prtljage, prav tako predavalnice, kar se je uredilo v treh tednih.

Sredstva za preureditev in vzdrževanje (v

kolikor ne zadošča pomoč iz USA) je poskrbel Odbor za slovensko semenišče v Argentini, ki ga škof dr. Rožman pozdravlja in potrjuje s sledečimi besedami v pismu č. g. Oreharju: "V pismu z dne 21. avgusta t. l. ste mi sporočili imena odbora, ki se je sestavil z namenom, da poskrbi za naše bogoslovno semenišče, ki je brez strehe pravzaprav na cesti. Iz vsega srca se zahvaljujem vsem, ki so povzročili to odobrovanje. Čujem med tem, da odbor že zelo blagoslovljeno deluje. Ves odbor, kakršen je, pozdravljam, in če sploh treba, potrjujem; vsakemu posebej bi rad izrekel pozdrav in zahvalo. Naj Bog blagoslovljiva odborovo delo in vsakega odbornika poplača s svojo milostjo." † Gregorij Rožman. 27. 9. 51. — Osrednji odbor je poskrbel, da so se po posameznih središčih sestavili krajevni odbori, ki skrbijo zlasti za organizacijo nabiranja stalnih sredstev. Zlasti se povdarja želja, naj se rojaki oglasijo za redne mesečne podpornike, ker je na ta način najbolj sigurno poskrbljeno za stalna sredstva. Po sedanjih poročilih so ti odbori sestavljeni za mesto Buenos Aires, Ramos Mejía, San Justo, San Martín, Florida in Lanús. Vsi so začeli z vso vestnostjo zbirati sredstva. Povdariti je treba, da so se ljudje na splošno dobro odzvali, nekateri prav na vzpodbuden način. Z večjim enkratnim zneskom so se odzvali rojaki iz Rosario ter v obliki mesečnih prispevkov oni iz Córdoba. Gotovo odbor čaka še težko delo, preden bo organizacija zbiranja stekla in se ustalila ter tako zagotovila stalno podporo semenišču. V semenišču je sedaj toliko urejeno, da imajo prostora bogoslovci in nekateri profesorji ter je za prihodnje študijsko leto mogoče misliti, da na mesta odišlih novomažnikov pridejo gimnazijci kot gojenci malega semenišča. Ker bo treba zbrati sredstev vsaj

okrog 6000 pesov mesečno, zato se je odbor z dopisi obrnil na vse organizacije v Argentini, naj med svojimi člani podpro odborovo prošnjo za prispevke. Pisal je tudi slovenskim izseljenskim skupinam izven Argentine, naj po svoje prispevajo k vzdrževanju te ustanove. Vse je odvisno od dobre volje in poštenosti nas samih; sami moramo semenišče vzdrževati, če ga hočemo imeti. — Za vse dobrotnike se vsak četrtek daruje sv. maša.

Naslov semenišča je: **Rivadavia 234, Adroque FCNGR, Prov. Buenos Aires, Argentina. Tel. 244.0996.**

Prireditve za semenišče sta pripravili dne 30. avgusta Slovenska dekljiška organizacija ter Slovenska fantovska zveza. Že zjutraj so se zbrali pri sv. maši, ki jo je opravil rektor prelat dr. Odar ter se v nagovoru zahvalil dobrotnikom. Takoj po končani pobožnosti se je na semeniškem vrtu razvil vesel dan z govori, prizori in petjem. Vmes so dobili udeleženci tudi potrebnega prigrizka ter si ogledali prostore same. Dopoldanske udeležence, ki so odšli, so zamenjali novi popoldanski, tako da smemo reči, da se je vsega skupaj udeležilo te prireditve okrog 600 ljudi, kar je prineslo kar lep dohodek za stroške prizidave.

Sliki levo predstavljata zgoraj rektorja semenišča, ko daruje prvo mašo v novem semenišču, spodaj pa del udeležencev prireditve za semenišče.

Občni zbor je imelo Društva Slovencev dne 21. oktobra, na katerem je bil z malimi spremembami izvoljen dosedanji odbor z g. Milošem Staretom. Sklenili so, da bo odbor v tem letu razpravljal o preureditvi organizacije slovenskega izseljenstva v Argentini s tem ciljem, da se vse delovanje različnih organizacij čimbolj med seboj poveže, zraven pa pusti čim širša svoboda posameznim ustanovam. Iz zborovanja, ki po tukajšnjih predpisih mora biti vse v kasteljskem jeziku, so poslali pozdrave predsedniku države Peronu in nadškofu v Buenos Airesu kardinalu dr. Jakobu Al. Copello, od slovenskih osebnosti pa ljubljanskemu škofu dr. Gr. Rožmanu ter predsedniku Slovenskega narodnega odbora dr. M. Kreku v Severno Ameriko.

Slovenska fantovska zveza je imela svoj letni občni zbor 7. oktobra, kjer so odbor, ki mu predseduje g. Langus Janez, precej zamenjali, dasi nimajo namena preokreniti smeri svojega dela.

Duhovniške spremembe med Slovenci. S selitvijo slovenskega semenišča iz San Luisa so odšli iz tamošnje škofije sledeči: Mons. dr. Al. Odar, dr. Janez Ahčin, dr. Ign. Lenček, dr. Fr. Gnidovec, dr. Filip Žakelj in so vsi sprejeti v nadškofijo La Plata. Iz iste škofije je odšel v Bahía Blanca dr. Franc Kladnik, ki je koncem septembra promoviral na slovenski bogoslovni fakulteti v Adroque za doktorja bogoslovja ter čaka nastavitve v novi škofiji. — Č. g. Jakob Fideršek, doslej kaplan v Tres Aroyos v škofiji Bahía Blanca je dobil župnijo Huanguelén FCNGR, Prov. Buenos Aires. — Č. g. Ivan Lovše je nastavljen kot kaplan v La Toma, škofija San Luis.

Dekleta iz Slovenske dekljiške organizacije pripravljajo dekljiški dan pri sestrah Božje Besede v Villa Calzada za 18. november 1951.

kjer se hočejo razgovoriti o najbolj perečih vprašanih njihovega življenja, zlasti o vprašanju življenja v družini in pa priprave nanj. Bog daj srečo!

“Moj prijatelj” za l. 1952 je duhovni kole-darček, ki ga je izdalo Slovensko dužno pastir-stvo v Buenos Airesu in v njem gg. Ahčin, Gnidovec, Hanželič, Jaklič, Gerzinič, Jurak, Ign. Lenček, Odar, Orehar, Žakelj obravna-vajo vprašanja, ki so važna za življenje slo-venskih emigrantov za danes ter podajajo po-ročila o verskem življenju Slovencev doma in v svetu.

MENDOŠKA KRONIKA

Versko in kulturno udejstvovanje naše sku-pine je bilo v preteklih mesecih precej raz-gibano.

Slovenska služba božja je lepo obiskana, otroci hodijo h krščanskemu nauku, prve pet-ke obhajamo s slovenskim petjem pri sv. ma-ši, tudi obhajilna miza ni prazna. Trikrat smo že organizirali skupno svetoletno romanje po predpisanih cerkvah za doseg svetoletnega odpustka. Sicer pa gremo zlasti v društvenem življenju všttric z Buenos Airesom, da tako ohranjamo čim večjo povezanost z ostalo slo-vensko skupnostjo.

Posebej je omeniti tri važne proslave, ki so bile prirejene s složnim sodelovanjem dušne-ga pastirja, “Društva Slovencev v Mendoza”, moškega pevskega zbora pod vodstvom Janeza Plahuta in ostalih tukajšnjih organizacij ter

so zato potekle zelo lepo in rodile zaželeni uspeh, kot je obljubil Jezus: “Kjer sta dva ali trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz med njimi.”

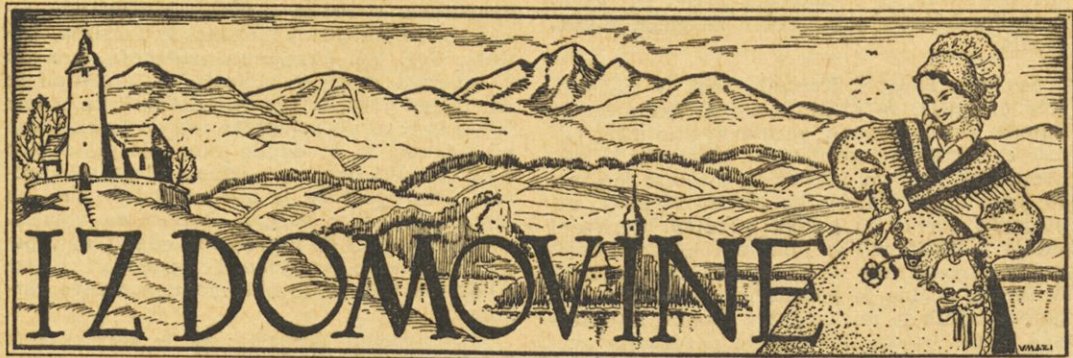
20. maja je bila po litanijah pri mariani-stih proslava socialnih papeških okrožnic Re-rum novarum in Quadragesimo anno”. Na spo-redu je bil uvodni govorček g. predsednika “Društva” Rudija Hirscheggerja, nato petje, deklamacija in daljše predavanje g. kaplana J. Malenška.

24. junija je bil spomin žrtev protikomuni-stične samooobrambe. Dopoldne jim je bila posvečena pridiga, sv. maša in žalostinke mo-škega zbora. Popoldne smo se spet zbrali po večernicah pri marianistih, kjer so se vrstile recitacije, petje s simboličnimi vajami, go-voček in branje dokumentarnih odlomkov iz “Črnih bukev”, ki ga je prednašal g. Ernest Hirschegger.

19. avgusta je po opravljeni devetdnevnicl po družinah sledila v dvorani pri Srcu Mari-jinem občirna Baragova akademija, o kateri so poročali več “Katoliški misijoni”.

19. avgusta smo proslavili v cerkvi pri slo-venski službi božji tudi srebrni redovniški ju-bilej č. matere prednice, naše dobrotnice, kjer se zbiramo k naši maši.

Kljub raztresenosti po okolici Mendoza se čutimo med seboj povezani kot člani male slo-venske fare, ki kaže veliko volje do življenja, zlasti še, ker je naša skupina blagoslovljena z mnogimi otročiči, ki so naš kapital in naše upanje.

KOROŠKA

Srebrna maša v Dobrli vasi. Srebrnomašnik preč. gospod Aleš Zechner, sedanj župnik v Železni Kapli in dekan dekanije Dobrila vas, je bil rojen dne 13. julija 1902 v Dolnji vasi v žvabeški župniji. Gimnazijo je obiskoval v št. Pavlu, končal pa je gimnazijske študije v Celovcu, kjer je vstopil tudi v bogoslovje. V mašnika je bil posvečen dne 11. julija 1926, kurat je postal 1. avgusta 1926, dvorni kaplan krškega knezoškofa pa 17. januarja 1927. — Poleg obilnih poslov, ki mu jih nalaga župni-kovanje v občirni župniji v Železni Kapli, po-leg dekanijskih poslov, vodi č. g. Zechner še slovenski-dušnopastirski urad krške škofije. Zaupanje naroda in zaupanje cerkvenih obla-sti pa ga je postavilo za predsednika Družbe sv. Mohorja v Celovcu, ki naj bi postala spet

osrednja slovenska kulturna ustanova, kjer naj bi bili v medsebojnem zaupanju in prija-teljstvu, v delu za katoliška načela in pravice naroda povezani vsi Slovenci.

Dne 11. julija 1926 sta prejela mašniško posvečenje tudi preč. gg. Jožef Boštjančič, žup-nik v Apačah in pa Franc Repnik, župnik v Kotmari vasi.

Nova maša v Gorenčah. Srednja vas je v soboto, 14. t. m., doživela izredno lepo sloves-nost. Sprejela je novomašnika, Stadlerjevega Mirkeja. Kakor zmagoslavje je bil njegov pri-hod kot duhovnika sv. Cerkve v domačo vas. — “Prišel je,” kot je slavnostni pridigar de-jal, “s hosano, kot Kristus na cvetno nedeljo, da takoj nato vzame križ svojega Mojstra in ga ponese skozi velik teden duhovniškega

Cerkev sv. Lovrenca pri Jezeru (okolica Bazarovice, Primorska)

življenja." — V nedeljo je vsa domača fara z neštetimi verniki sosednjih in daljnih fara — celo iz Bistrice na Zilji so bili — spremila novomašnika, preč. g. Brumnika Mirka, od domače hiše k oltarju ob farni cerkvi, tja pod starodavni dve lipi, ki sta videli že več gorenških primicij. Senčen prostor je zajel — saj vročina je bila huda — na tisoče ljudi. — Ob asistenci duhovnikov, preč. gg. Markla in škorjanca, ki sta izšla oba iz gorenške fare, ter preč. g. Murija, ki so bili v fari 25 let župnik, je slavljenec zapel svojo prvo "glorijo". Njegov lastni brat, sedaj župnik v Šmarjeti pri Velikovcu, je v nagovoru orisal pot novomašnika k oltarju in pomen sedmega zakramenta.

Srebrna maša v Kotmari vasi. V nedeljo, dne 8. julija, so obhajali kotmirški preč. g. župnik Franc Repnik petindvajsetletnico, odkar so prvič kot novomašnik pristopili k božjemu oltarju. Pred glavno sv. mašo se je zbralo pred župniščem veliko število faranov, zastopniki občine in šolska mladina. Cerkevni odbor je pozdravil g. jubilanta in jim izročil v dar v imenu cele fare dragoceni mašni plašč. V imenu občine je pozdravil jubilanta g. občinski tajnik in mu izročil v spomin lepo versko sliko. Šolska mladina je pozdravila svojega duhovnega učitelja z deklamacijami in s petjem otroškega zbora. V imenu šole je pozdravil srebrnomašnika g. učitelj, ki vodi tudi šolski otroški zbor. Nato je bila v cerkvi slovesna sv. maša, med katero je imel slavnostni govor častiti g. dekan Kr. Košir. Pri sv. maši je asistiral č. g. župnik vetrinjski.

V št. Rupertu pri Velikovcu so dne 23. septembra praznovali celo vrsto jubilejev: Petdesetletnico "Narodne šole" in delovanje šolskih sester v njej ter petdesetletnico rojstva in petindvajsetletnico redovniškega življenja sestre Gabriele Lienhard s celodnevним bogatim sporedom v cerkvi in dvorani.

S PRIMORSKE

Ob smrti goriškega nadškofa msgr. dr. Karla Margottija (31. julija 1951) je "Katoliški glas" med drugim podal sledečo sliko

nadškofovega odnosa do Slovencev v svoji škofiji:

Čut dolžne pravice veže nas Slovence, da se vsaj zdaj ob mrtvaškem odru javno oddolžimo preminulemu nadpastirju za vso ljubezen, pastirsko skrb, zaščito, pomoč, ki jo je vsedkar nudil našemu ljudstvu.

Slovensko ljudstvo na Goriškem je imelo v nauškoru msgr. Margottiju velikega prijatelja. Naučil se je našega jezika, uživel se je v naše razmere in do potankosti je spoznal našo duševnost. V prvih letih svojega škofovanja mu ni bilo morda vse jasno vsled enostranskih informacij, a kmalu je njegovo očeto vsko srce zaslutilo vso našo tragedijo. Iz prijatelja je postal zaščitnik. Strašen je bil politični pritisk, pa Prezvizišeni je znal rešiti Slovence vsaj temeljne jezikovne pravice: slovensko petje ter slovensko pridigo v cerkvi, krščanski nauk v materinščini, pouk slovenščine v semenišču, obstoj verskih organizacij, zlasti Marijinih družb.

Posebno poglavje, skrajno težavno in delikatno, a zato toliko bolj dragoceno, je bilo reševanje slovenskih ljudi iz ječ, koninacij, koncentracijskih taborišč. Nadškof msgr. Margotti je naredil tu prave čudeže: dosegel je povratek desetih slovenskih konfiniranih duhovnikov; izposloval je oprostitev stotin in stotin slovenskih fantov in mož, deklet in žen, ki so bili pozaprti masovno v prvi polovici leta 1943 ter natrpni v ječah v Gorici, na Kostanjevici, v Trstu, v Zdravščini, v Gradiški, v Fossalonu, v Viscu, ter odposlani v kazenska taborišča v Cairo Montenotte, v Frascette, v Frosinone. V rokah imam šop zahvalnih pisem, ki so jih pisali Slovenci iz Tolmina, Erzelja, Goč, itd. goriškemu nadškofu, ker jih je bil rešil iz ječ in taborišč. S številnimi in napornimi pogajanji je celo dosegel, da bi bile lahko iz taborišč izpuščene vse slovenske žene in dekleta, ki bi dobile zatočišče ali službo v notranjosti države, z izjemo obmejnih provinc. Ista ugodnost je bila razširjena tudi na fante, ki še niso dosegli starosti za vojaško obveznost in ki so bili vseeno odpeljani v posebne delavske bataljone. Te ugodnosti se niso udeležile, ker se je bila medtem država skrhala.

Med nemško okupacijo se je rešilno delo goriškega nadškofa še pojačalo. Njegov nastop je rešil marsikatero skupino ljudi, ki so bili določeni za transport v Nemčijo. Ko je zgorela vas Cesta v svetokriški župniji na Vipavskem in je bilo vse ljudstvo odpeljano v Gorico, je prav nadškof rešil okrog 150 ljudi pred odgonom v Nemčijo. In to ni bil edini primer.

Po drugi svetovni vojni je srce blagega nadpastirja često krvavelo. A bil je velik in trpljenju. Molče in oduščaje je pil iz grenke kufe poniževanja in krivičnih obtožb. "Naj jim Bog odpusti, kot jim jaz!" je pravil. Redkokdaj je bil tako iskreno srečen in vesel, ko kadar je mogel poleteti med svoje slovenske škofljane. Ves zadivljen je bil nad prisrčno vdanostjo vernikov v Starem selu pri Kobaridu, ko je šel tjakaj posvetit glavni oltar, nad prijaznim sprejemom, ki ga je doživel v Kanalu pri birmovanju, zlasti pa v vseh vaseh devinskega dekanata na Tržaškem.

Med Slovence je bogato delil zaklade dobrotnega svojega srca, tudi po razmejitvi. Ustanovil je samostojne duhovnije v Jamljah, Dolu, Rupi, Jazbinah. Povezal je vse obrobne slovenske duhovnije v samostojni dekanat s sedežem v štandrežu. Veliko je storil za obstoječi Alojzijevišči, za obratovanje Sirotišča. Izrecno je določil, naj vodijo škofijski uradi vse poslovanje dvojezično ter naj se vsaki stranki odgovori v njenem jeziku. Odlično očetovska je bila, končno, njegova dobrotnost za vse naše begunce, katerim je nudil ne samo pomoč, ampak tudi zaščito pri oblasteh in možnost povrnitve v urejeno življenje.

Pokojni nadškof je v svoji duhovni oporoki med drugim tudi tole napisal: "Priporočam svojim škofljanom, da živijo združeni z Bogom in katoliško Cerkvijo ter da se Slovenci in Italijani ljubijo kot bratje."

Begunci iz Slovenskega Primorja. Vsak dan narašča število takih, ki se skušajo rešiti Titovine in beže v Avstrijo in Italijo. Zaradi zanimivosti objavljamo pismo slovenskega očeta iz Primorske, iz katerega se precej razvidi, kakšen je položaj mladine v domovini. "Moji sinovi," piše ta oče, "so vsi skupaj v taborišču v južni Italiji in pišejo, da se imajo kar dobro. Iz Kobaridskega jih je čez 50; saj sem Ti menda pisal, da jih je šlo iz vasi N. 12 ali 13, med njimi tudi par deklet. Praviš, da dvomiš, če je bilo res potrebno bežati in če ni to le otročja lahkomišelnost. Hudo mi je in ne odobravam njih koraka; a ko vse to preiščujem, pridem do zaključka, da bi, če bi bil mlad, pri teh izkušnjah tudi jaz isto storil. Ko je prišel starejši od vojakov, ni šel par mesece v cerkev. Oponujal sem ga z lepo, da tako ne bo šlo. Poslušal je, a rekel ni nič. Domači komunisti so ga hoteli imeti za svoje orodje, a je prišel kmalu v navskrižje z njimi. Zopet je začel hoditi v cerkev. Pravil je tudi, kako je bilo pri vojakih. Niso jim branili iti v cerkev; a če so opazili, da je kdo šel, so ga javno sramotili in mu nalagali najtežja dela. Sedaj imajo v taborišču dvakrat na teden sv. mašo, kakor piše, in nobeden se ne sramuje vržiti svoje verske dolžnosti. Enako mi piše tudi drugi sin, ko sem ga prisil, naj ne pozabi na Boga. Tudi iz Iderskega piše eden (ki je tudi že poskusil zapor, ker ni hotel z njimi) materi, naj ne žaluje, ker sedaj vsaj lahko moli, kar mu je bilo doma večkrat nemogoče. In oče zaključil svoje pismo: "Zato tudi mojim sinovom ne zamerim dosti in upam, da ne bodo zašli. Ko jim pišem, da sem žalosten, me vsi zagotavljajo, da bodo pošteni, da ne bodo pozabili, kar so se doma naučili, in me tolažijo, da mi bodo pomagali."

V Vrhpolju na Vipavskem so se vsi veseli pripravljali na novo mašo, ki naj bi jo daroval njih vaščan **Vinko Kobal**. Ko je bilo že skoraj vse pripravljeno in so se začeli že zbirati novomašnikov prijatelji in sorodniki, je prišla žalostna vest: Novomašnika ne bo, so ga zaprli. Nihče ni vedel, kje so ga zaprli in zakaj.

Novomašniško posvečenje v Gorici. Pred meseci je tržaški škof (domači goriški je bil

Cerkev v Borštu (Slov. Primorje)

že nevarno bolan) posvetil v goriškem malem semenišču šest novomašnikov. Slovenost je bila zelo ganljiva in ji je prisostvovalo lepo število duhovnikov in sorodnikov novomašnikov. — Med šestimi novomašniki so trije Slovenci, trije pa so Italijani.

V Gorici so nedavno ustanovili **Katoliško prosvetno društvo**, ki ima namen buditi med goriškimi Slovenci narodno zavest. Za predsednika je bil izvoljen dr. **Kazimir Humar**. Društvo ima lepo in veliko knjižnico. Podobna društva nameravajo ustanoviti tudi po podeželju, ki pa bodo povezana z matičnim društvom v Gorici.

Tri slovesnosti. V nedeljo 29. julija je v cerkvi sv. Julije pri Kravarju v Beneški Sloveniji pel svojo biserno mašo bivši topolški župnik v pokoju č. g. **Lucijan Krizetič** iz Ušivice pri Kravarju.

Isto nedeljo je v **Vipolžah** v Brdih daroval prvo daritev domačin novomašnik č. g. **Jožko Benedetič**, ki je bil posvečen v Ljubljani.

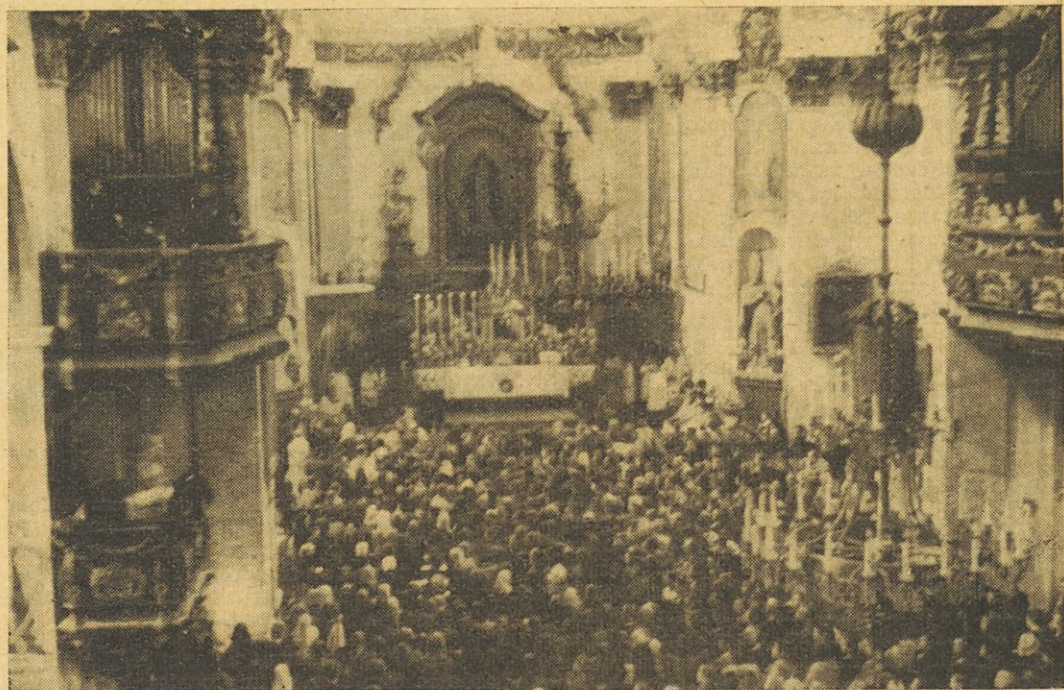
4. avgusta je pa na Stari gori obhajal **zlatomašo** č. g. **Janez Guyon**, župnik v Ovčji vasi.

Letošnji zlatomašniki iz Slovenskega Primorja. 15. julija je daroval zlatomašo č. g. dekan **Ivan Rejec** v Zalošču z vsem sijajem, ki je v navadi po naših vaseh. Zbralo se je ob zlatomašniku 18 duhovnikov in zlatomašnikov nečak, bogoslovcev. Ves obred v cerkvi je trajal od 10 do 12. Pri kosilu ni manjkalo napitnic in pozdravov.

Z enako slovesnostjo je ob prisotnosti msgr. apostolskega administratorja **dr. Mihe Toroča** daroval svojo zlatomašo isti dan v Kromberku od vseh Slovencev poznani č. g. **Vinko Vodopivec**. V cerkvi mu je govoril č. g. **Filipič**, župnik batujski in bivši dekan grgarski. Za asistenco sta bila č. g. g. zlatomašnika **Kragelj** in **Franké**.

Isti dan je imel v tihoti zbrano svojo 50. letnico mašništva zelo zaslužni in delavni verski kulturni in narodni delavec msgr. dr. **Jakob Ukmar** iz Trsta. Umaknil se je bil vsem zunanjim slovesnostim na Dunaj.

22. julija je v tihoti svoje bolniške celice v bolnišnici usmiljenih bratov v Trstu obhajal svoj zlatomašni jubilej zaslužni tržaški dušni

pastir prof. dr. Ivan Tul, ki je v svojem bogatem življenju slovel kot verski pesnik in pisatelj ter izboren cerkveni govornik.

P. Jozafat Ambrožič, arhimandrit in korepiskop, ki se zelo žrtvuje za slovenske izseljence in begunce v Egiptu in je zlasti veliko storil za slovenska primorska dekleta v Kairu, je obiskal v Trstu in Gorici svoje znance. Iz Lurda je na poti v Fatimo obiskal tudi slovenske visokošolce v španiji.

Slovenski goriški zastopniki pri apostolskem administratorju. Prevzvišeni apostolski administrator goriške nadškofije, msgr. Hiacint Ambrosi, je sprejel v avdijenco g. dež. in obč. svetnika Bratuža ter obč. svetnika Brumata, zastopnik: Slovencev. Poudarila sta mu vdanost slovenskega ljudstva sv. Cerkvi in ga prosila, da bi očetovsko skrbel za slovenske potrebe. Prevzvišeni jima je izjavil, da je o trpljenju Slovencev za časa fašizma dobro

poučen in da je že poučen tudi o sedanjih razmerah. Poudaril jima je, da se bo neustraheno boril za zmago pravice. Ob koncu je podelil svoj apostolski blagoslov vsej slovenski manjšini.

Okrog 2000 tržaških Slovencev je v avgustu skupaj s škofom in lepim številom duhovnikov poromalo k Materi božji na **Barbano**. S seboj so ponesli svetoletni križ, ki jih je lansko leto spremljal po večnem mestu Rimu. Prvi namen tega velikega romanja je bil za dobiti svetoletni jubilejni odpustek, drugi pa javna zahvala Mariji Pomožnici kristjanov za veliko milost vztrajnosti Slovencev v sveti veri.

Tito — Vatikan. Zadnji čas se je veliko bralo in govorilo o položaju Tito — Vatikan v zvezi z nadškofom Stepincem. Vsa poročila in vesti razodevajo, da bi se Tito rad na kak lep način rešil tega problema, ker Stepinčev zapor pomeni veliko oviro za dobre odnose komunističnega jugoslovanskega režima z zapadnimi silami.

En dokaz za to je dejstvo, da je jugoslovanska vlada dovolila raznim dopisnikom dostop in daljši razgovor z nadškofom v zaporu. Ti so nadškofu med drugim stavili tudi vprašanje, če je po njegovem mnenju možen sporazum med Cerkvijo in državo in če bi bil pripravljen zapustiti državo.

Nadškof je jasno povedal, da osebno ne misli na noben kompromis, ki bi bil sprejemljiv za Cerkev in državo, da je to stvar Svete Stolice in da ne misli zapustiti države, ker se ne čuti krivega nobenega zločina.

Drugi dokaz, da bi se Tito rad na lep način iznebil nadškofa Stepinca, je pa uradno sporočilo jugoslovanske vlade Vatikanu z dne 2. junija t. l., kjer sporoča, da je vlada pri-

pravljena spustiti nadškofa pod pogojem, da ta takoj zapusti državo.

Vatikan je to ponudbo jugoslovanske vlade odločno odklonil rekoč: "Sveta Stolica dobro ve, da nadškof hoče ostati med svojimi verniki, ker se zaveda svoje nedolžnosti. Ona hoče v tej zadevi spoštovati njegovo prepričanje in ga ne namerava prisiliti k izgnanstvu."

Poleg tega je treba povdariti, nadaljuje Osservatore Romano, da žalostni slučaj nadškofa Stepinca ni edini slučaj preganjanja katoliške Cerkve v Jugoslaviji, ampak je treba dodati še vse drugo sovražno postopanje proti Cerkvi in veri.

Tito očitno s tem odločnim odgovorom Vatikanu ni bil zadovoljen. "Borba" je takoj porabila to zavrnitev Vatikanu kot propagando proti Cerkvi, rekoč: "Jasno je, da Vatikanu in njegovim krogom ni prav nič za Stepinčevo osvoboditev. Vatikan ne potrebuje osvobojenega Stepinca, ampak zaprtega. Razlog je očitven: protijugoslovanski krogi v tujini hočejo še naprej porabljeni Stepinčev primer za propagando proti Jugoslaviji."

Trpljenje duhovnikov v Sloveniji. Pisma od tam vedo povedati sledeče: Novomašnik ljubljanske škofije č. g. **Hoenigman** je bil nastavljen v Kočevje, pa so nekateri rdeči nestrpneži njegovo nastavitev z nasiljem nad njim preprečili in ga tako zmučili, da je tri dni potem umrl. — Poročajo tudi, da je blagi duhovnik č. g. **Stanko Erzar** radi trpljenja v ječi umrl. — Župnika **Oblaka J.** v Preski pri Mevodah, ki je bil že v visoki starosti, so reznanci ustrelili. — Tako poročila.

K slikam: Str. 606 spodaj: škof msgr. Vovk sredi radostnega ljudstva ob birmi. — Str. 606 zgoraj in str. 607: Prizori iz nepozabne novomašne slovesnosti letos v ljubljanski stolnici. (Natrpna stolnica; eden od

novomašnikov; vsi novomašniki z obema škofoma, ljubljanskim in mariborskim, ter ostalimi predstojniki in bogoslovci obeh semenišč ob slovesnostih.)

“La Vida Espiritual” Duhovno življenje” je slovenski duhovni mesečnik, ki ga izdaja konzorcij. — Uredništvo in uprava: Victor Martínez 50, Buenos Aires, Argentina. — Za izdajatelja, uredništvo in upravo: Ladislav Lenček

IZ VSEBINE NOV.-DECEMBERSKE ŠTEVILKE —
ŠLANKI — Škof Gr. Rožman: 10. Marijina Velika sobota; Vsi sveti, verne duše, advent — Mernik: Petdesetletnica slovenskih salezijancev — Odar: Kato. ličani in organizacije — Gnidovec: Velika skrivnost v Kristusu in Cerkvi — Hanželič: Kako premagaš otroku trmo — **ČRTICE** — N. Zemlak: Iz zdrave zemlje — Iz “Zgodnje Danice”: Božje usmiljenje — **PESMI** — Budnik: Potovanje v večnost — Srebrnič: Kako si dober — Janko: Umrli smo — Vladimir Kos: Balada; Advent; Smisel življenja; Prošnja; Rumene krizanteme — **FANTOM IN DEKLETOM** — Spoštovanje dekletom — Pismo iz domovine — Ali še veš — **PO KATOLIŠKEM SVETU** — **MED IZSELJENCI** — **IZ DOMOVINE** — **KATOLIŠKI MISIJONI** — Dr. Lenček: Misijonski idealizem — Pismo Baragovega naslednika — Marolt: Kulturni sadovi Baragovega meseca — Poderžaj: Iz Bengalskega misijona. Vrsta velikih mož — Kopač: Borba v Baragovem misijonu — Slovenci v tujini ob Misijonski nedelji — **BOŽJE STEZICE** — **KAZALO CELEGA LETNIKA**

K SLIKAM NA OVITKU — Prva stran: Procesija Marije Pomočnice pri salezijancih na Rakovniku; Stari nagrobni križi na Osojah; Osoje na Koroškem — Zadnja stran: Begunska mladina s č. g. Burja iz Spittala na izletu; Škof Jože Vovk med narodnimi nošami v Bukovščici; Od komunistov s Kitajske izgnani slovenski lazaristi nad katakombami v Rimu, od leve na desno: spremljevalec č. br. Vodenik CM, nato nazadnje izgnana, sedaj v Parizu bivajoča gg. Pokorn in Prebil, v sredi ravnatelj katakomb salez. dr. Blatnik, nato v Rimu bivajoča gg. Wolbang in Kopač

Prosimo za naročnino!

CORREO ARGENTINO

Suc. 6

TARIFA REDUCIDA
 Concesión No. 2560

“POLIGLOTA”
 Corrientes 3114